

Stockholmspriset i Kriminologi 2006–2025

Stockholmspriset i Kriminologi 2006–2025

"Högklassig kriminologisk forskning är avgörande för förståelsen av orsakerna bakom brott och för att kunna utveckla brottsförebyggande strategier. Kriminologisk forskning bidrar därigenom till utvecklingen av rättssystemets legitimitet och effektivitet, samt till stödet för brottsoffer. Kriminologi är en tvärvetenskaplig disciplin som berör ett flertal centrala forskningsområden som sociologi, juridik, psykologi, medicin och socialantropologi m.m. Forskningen är av central betydelse för att förstå och lösa komplexa samhällsproblem.

Stockholmspriset i Kriminologi belönar världens främsta forskare eller praktiker för tillämpningen av forskningsresultat avseende åtgärder för att förebygga brott och främjandet av mänskliga rättigheter. Som representanter för grundarna av Stiftelsen Stockholmspriset i Kriminologi kan vi inte nog understryka betydelsen av att, med Stockholm som bas, årligen på detta sätt få möjlighet att synliggöra och diskutera den senaste internationella kriminologiska toppforskningen."

Gunnar Strömmer,
Sveriges justitieminister

Maria Söderberg,
Ordförande Torsten Söderbergs Stiftelse

Innehåll

Förord	7	2006	John Braithwaite Friedrich Lösel	24	2013	David P. Farrington	48	2020	Philip J. Cook Franklin E. Zimring	72
Stockholmspriset i Kriminologi	8									
Prisets historia	9	2007	Terrie E. Moffitt Alfred Blumstein	28	2014	Daniel S. Nagin Joan Petersilia	50	2021	Elijah Anderson	76
Stiftelsen Stockholmspriset i Kriminologi	11									
Jury och nomineringar	14	2008	David Olds Jonathan Shepherd	32	2015	Ronald V. Clarke Patricia Mayhew	54	2022	Peggy C. Giordano Francis T. Cullen	78
The Stockholm Criminology Symposium	15									
Prisceremonin	16	2009	John Hagan Eugenio Raúl Zaffaroni	36	2016	Travis Warren Hirschi Cathy Spatz Widom Per-Olof Wikström	58	2023	Beatriz Magaloni	82
Kriminologi	20									
Pristagare	23	2010	David L. Weisburd	40	2017	Richard E. Tremblay	64	2024	Gary LaFree Tom R. Tyler	84
		2011	John H. Laub Robert J. Sampson	42	2018	Herman Goldstein	66	2025	Frances Crook Bryan Stevenson	88
		2012	Jan van Dijk	46	2019	Ruth Dreifuss Peter Reuter	68			

Förord

Denna jubileumsskrift uppmärksammar 20-årsjubileet av Stockholmspriset i Kriminologi, instiftat år 2005. I skriften framhävs betydelsen av kriminologisk forskning i ett demokratiskt samhälle.

Jubileumsskriften beskriver initiativet av professorerna Jerzy Sarnecki, Sverige och Lawrence W. Sherman, USA och Storbritannien, att inrätta ett internationellt tungt vägande pris – något av ett "Nobelpris" – i kriminologi.

I skriften presenteras de internationellt mycket namnkunniga pristagarna från stora delar av världen och deras viktiga forskning.

I skriften tecknas bakgrunden till hur svenska staten och Torsten Söderbergs Stiftelse år 2012 bildade Stiftelsen Stockholmspriset i Kriminologi med det uttalade syftet att säkerställa en långsiktig finansiering av det som kommit att bli världens mest erkända och största pris inom området kriminologisk forskning. Ändamålet med priset är att uppmuntra framstående insatser inom kriminologisk forskning eller för den praktiska tillämpningen av forskningsresultat avseende förebyggande av brott och främjande av mänskliga rättigheter. Priset har under åren ofta delats ut av H.M. Drottningen vid en prisceremoni som äger rum i Stockholms stadshus.

Som framgår av skriften anordnar Brottsförebyggande rådet, Brå, i anslutning till prisceremonin ett tredagars *Symposium in Criminology* med över 500 forskare från hela världen. Kopplingen till akademien är viktig och manifesteras i ett nära samarbete med Stockholms universitet.

Kriminologisk forskning sträcker sig över ett stort antal samhällsområden och är av central betydelse för att förstå orsakerna till varför brott begås samt för att identifiera vilka åtgärder som effektivt kan förhindra brott. Kriminologisk forskning är vidare nödvändig för att – med iakttagande av respekt för brottsoffren – identifiera humana och ändamålsenliga påföljder för att förhindra återfall i brott. Jag vill rikta ett särskilt tack till de båda stiftarna som med stor generositet och engagemang insåg betydelsen av kriminologisk forskning.

Anne Ramberg
Ordförande i Stiftelsen Stockholmspriset i Kriminologi

Stockholmspriset i Kriminologi

Stockholmspriset i Kriminologi är ett internationellt pris som årligen delas ut till en eller flera personer för framstående insatser inom kriminologisk forskning eller för den praktiska tillämpningen av forskningsresultat avseende åtgärder för att förebygga brott och skador orsakade av brott.

Stockholmspriset i Kriminologi instiftades år 2005 för att bland beslutsfattare och i bredare kretsar internationellt uppmärksamma kriminologisk forskning och dess brottsförebyggande betydelse. Det utdelades första gången år 2006 och är idag världens största och mest prestigefyllda pris inom kriminologi och kallas ibland "kriminologins Nobelpris".

Sedan år 2012 delas det ut av Stiftelsen Stockholmspriset i Kriminologi grundad av svenska staten och Torsten Söderbergs Stiftelse. Prissumman uppgår till minst 1 miljon kronor.

En oberoende internationell jury föreslår pristagare baserat på nomineringar.

Priset har genom åren främjat ökad kunskap om brottsorsaker på individuell och strukturell nivå, en mer effektiv och human politik gällande behandlingen av brottslingar, ökad kunskap om alternativa brottsförebyggande åtgärder inom rättsväsendet och civilsamhället, praxis för hjälp till brottsoffer och förbättrade metoder för att på ett globalt plan minska myndighetsmissbruk inom rättsväsendet.

Prisutdelning i Stockholms stadshus

Priset utdelas under högtidliga former i Stockholms stadshus. Prisceremonin hålls årligen i juni månad och sammanfaller med ett internationellt symposium, *Stockholm Criminology Symposium*, som under tre dagar arrangeras av Brottsförebyggande rådet. Symposiet, som samlar över 500 kriminologer, andra forskare och praktiker från hela världen, fokuserar på teman inom årets pristagares forskningsområden liksom några andra aktuella teman inom kriminologi.

H.M. Drottningen har vid flera tillfällen haft vänligheten att, i närvaro av bland andra justitieministern, företrädare för Stockholms Stad, stiftelsens styrelse, forskare, donatorer, den internationella juryn samt andra inbjudna, dela ut priset. Prisceremonin följs av en middag i Gyllene Salen.

Från idé till prestigefyllt pris

Priset instiftades år 2005, men tanken föddes långt tidigare och processen att få det att hända involverade under flera år många olika aktörer.

Idén om ett stort pris i kriminologi föddes år 2001 under ett möte i Paris mellan de två professorerna Lawrence W. Sherman vid University of Pennsylvania och Jerzy Sarnecki vid Kriminologiska institutionen vid Stockholms universitet. Sherman var då även ordförande för *Scientific Commission of International Society for Criminology* och Sarnecki, ledamot i samma kommission. Vid en middag efter kommissionens möte diskuterades idén om att inrätta ett "Nobelpris" i kriminologi. Först trodde man inte detta skulle vara möjligt, men kontakter togs för att väcka intresse hos den svenska regeringen att inrätta ett kriminologipris av hög dignitet. Diskussioner med potentiella donatorer inleddes.

Grunden läggs för Stockholmspriset i Kriminologi

Idén vann så småningom gehör. Med stöd från dåvarande justitieminister Thomas Bodström, statssekreterare Dan Eliasson, samt sedermera justitieminister Beatrice Ask och den svenska regeringen gjordes framsteg. Med benäget bistånd av ambassadör Krister Kumlin öppnade Bodström och Eliasson dörrarna för samtal om prisets möjligheter.

Under våren 2004 inbjöd justitiedepartementet ett tjugotal internationella, företrädesvis amerikanska, brittiska och

"Det är dags att det inrättas ett stort internationellt pris inom kriminologi baserat i Stockholm"

Professor Jerzy Sarnecki

svenska, potentiella donatorer till diskussion. Några hörsamade inbjudan. Konturerna av det framtida priset började skönjas. Man enades om namnet, *The Stockholm Prize in Criminology*, och att prisceremonin skulle äga rum i juni varje år i Stockholms stadshus. Prissumman sattes till en miljon kronor. Man beslutade sträva efter att priset överlämnades av en medlem i den svenska Kungafamiljen. Tanken väcktes att koppla utdelningen till ett vetenskapligt symposium.

Första priset delades ut 2006

Stockholmspriset i Kriminologi delades ut för första gången 2006. Fem donatorer kom att bidra till prisets inledande år: *The Jerry Lee Center of Criminology*, *The Japanese Correctional Association*, *The Hitachi Mirai Foundation*, *Torsten Söderbergs Stiftelse* och *Ragnar Söderbergs Stiftelse*. Jerry Lee, USA, förband sig att genom sina organisationer under tio år bidra till finansieringen. Övriga donatorer beslutade årligen om förnyad finansiering av priset. Den geografiska spridningen av donatorer var viktig. Till denna bidrog Jerry Lees starka personliga intresse med förankring i USA och Storbritannien. De båda Söderbergstiftelsernas engagemang genom Edvard Söderberg borgade för en svensk bas och de två japanska donatorerna gav en koppling bortom de europeisk-amerikanska sfärerna.

En internationell jury, bestående av elva ansedda kriminologer med olika bakgrund och från skilda världsdelar utsågs. Sedan starten delas ordförandeskapet för juryn mellan de båda professorerna Jerzy Sarnecki och Lawrence Sherman.

Priset administrerades under dessa första år av Justitiedepartementet och den nybildade ideella föreningen *Stockholm Prize in Criminology Association* med dess ordförande regeringsrådet Annika Brickman.

Stiftelsen Stockholmspriset i Kriminologi

Sedan priset bevisat sin internationella bärkraft och för att hedra minnet av med. dr h.c. Edvard Söderberg tog Torsten Söderbergs Stiftelse initiativ till att tillsammans med svenska staten säkerställa prisets framtid genom att år 2012 grunda och finansiera Stiftelsen Stockholmspriset i Kriminologi.

När priset instiftades var Edvard Söderbergs personliga engagemang en positiv kraft. Detta gav priset en tydlig svensk finansiell förankring. Edvard Söderberg talade också för en större donation för att ge priset varaktighet. Han var länge vice ordförande för Torsten Söderbergs Stiftelse och gemensam direktör för båda Söderbergstiftelserna.

Torsten Söderbergs Stiftelse beslutade initialt att donera 16 miljoner kronor och utökade något år senare donationen till 20 miljoner kronor. Ragnar Söderbergs stiftelse gjorde också en mindre donation.

Justitieminister Beatrice Ask och statssekreterare Magnus Graner tog i sin tur initiativ till att priset delvis skulle finansieras via statsbudgeten. Den 19 december 2011 beslöt Riksdagen, på initiativ av regeringen, att etablera den nya stiftelsen och om ett statligt bidrag på 14 miljoner kronor.

Den 11 maj 2012 genomfördes en ceremoni på Rosenbad med justitieminister Beatrice Ask som representant för staten och Maria Söderberg som representant för Torsten Söderbergs Stiftelse, varvid Stiftelsen Stockholmspriset i Kriminologi grundades. Genom svenska staten och Torsten Söderbergs Stiftelses försorg tryggades därmed prisets framtid.

Bo Svensson, tidigare justitieråd och ordförande i Högsta domstolen, utsågs till ordförande. I styrelsen ingick också Maria Söderberg för Torsten Söderbergs Stiftelse, generaldirektören för Brottsförebyggande rådet Erik Wennerström, rektorn vid Stockholms universitet Kåre Bremer och som vice ordförande ambassadör Krister Kumlin.

Stiftelsens ändamål

Stiftelsen Stockholmspriset i Kriminologis ändamål är att främja vetenskaplig forskning i kriminologi som kan bidra till:

- Bättre kunskap om såväl individrelaterade som strukturella orsaker till brott
- En kunskapsbaserad och human utformning av samhällets reaktion på brott
- Att utveckla kunskaperna om brottsförebyggande strategier inom och utom rättsväsendet
- Verkningsfulla strategier för stöd till och skydd för personer som utsatts för brott
- Effektiva metoder för att förbättra rättssäkerheten och bekämpa det globala problemet med maktmissbruk och korruption som kan förekomma inom rättsväsendet

Stiftelsen verkar för detta ändamål genom att bekosta ett årligt internationellt pris på kriminologins område. Priset ska tilldelas en eller flera personer för framgångsrika insatser inom den kriminologiska forskningen eller för en framgångsrik tillämpning av kriminologiska forskningsresultat i brottsbekämpning och främjande av mänskliga rättigheter.

Styrelsen för Stiftelsen Stockholmspriset i Kriminologi

Stiftelsens styrelse har till uppgift att, på förslag från den oberoende internationella juryn, besluta om pristagare och prissumman samt när och var pristagaren ska tillkännages.

Styrelsen ska bestå av fem ledamöter, varav två utses av staten och en av Torsten Söderbergs Stiftelse. Övriga två, varav en ska vara ordförande och en ska vara vice ordförande, utses av övriga styrelseledamöter och ska vara oberoende i förhållande till stiftarna. Styrelseledamoten utses för en period av två år. Uppdraget kan förlängas. Stiftelsens styrelse består våren 2025 av advokat Anne Ramberg, ordförande, ambassadör Lars Hjalmar Wide, vice ordförande, Maria Söderberg, ordförande för Torsten Söderbergs Stiftelse, Hans Adolfsson, rektor för Stockholms universitet och tf generaldirektören för Brottsförebyggande rådet Jonas Trolle. Tidigare ordföranden har varit fd justitierådet Bo Svensson och fd justitierådet Sten Hecksher. Det viktiga arbetet med administration av stiftelsen samt koordinering av juryns arbete ansvarar Stockholms universitet för.

Stiftelsens styrelse 2025

Anne Ramberg, ordförande
Lars Hjalmar Wide, vice ordförande
Maria Söderberg
Hans Adolfsson
Jonas Trolle

Stiftare av Stiftelsen Stockholmspriset i Kriminologi

Stiftare är svenska staten och Torsten Söderbergs Stiftelse.

Torsten Söderbergs Stiftelse

Torsten Söderbergs stiftelse grundades 1960 av Torsten och Wanja Söderberg och deras söner. Stiftelsen främjar vetenskaplig forskning och vetenskaplig undervisnings- eller studieverksamhet, inom de ekonomiska, medicinska och rättsvetenskapliga områdena. Stiftelsen stödjer även forskningsinstitutioner inom andra områden, bland annat humaniora. Torsten Söderbergs Stiftelse lämnade från prisets tillkomst årliga bidrag till Stockholmspriset i Kriminologi och har senare generöst säkerställt dels genom sitt initiativ och dels genom sin generösa donation att priset kunnat bli permanent, vilket möjliggjort en fortsättning och utveckling av priset.

Donationen till Stockholmspriset i Kriminologi på 20 miljoner kronor har gjorts till minne av med. dr h.c. Edvard Söderberg som tidigt var intresserad av att Stockholmspriset i Kriminologi skulle komma till stånd och med tiden bli permanent.

Donatorer under prisets viktiga första år

Under prisets första år gjorde flera donatorer generösa donationer. Flera av dessa är fortsatt mycket engagerade i priset och symposiet om än nu på annat sätt.

Jerry Lee Foundation/Jerry Lee Center of Criminology

Jerry Lee Foundation, grundad 1966 i USA, huvudsakligen inriktad på att minska brottslighet och förbättra utbildning genom forskning om vad som fungerar för att uppnå dessa mål, har varit en katalysator för evidensbaserade förbättringar inom dessa områden. Stiftelsen är engagerad i att lösa sociala problem förknippade med fattigdom, särskilt i delar i amerikanska innerstäder som lider av koncentrerad fattigdom. Stiftelsens särskilda fokus är grundskoleutbildning och förebyggande av brottslighet och dess huvudstrategi är att stödja forskning för att ta reda på vad som fungerar, vad som inte fungerar och vad som eventuellt kan fungera.

Jerry Lee och med honom förknippade organisationer var avgörande för prisets tillkomst genom hans tidiga stöd där han lovade årliga bidrag i tio år. Hans personliga intresse för kriminologiämnet har också givit priset en avgörande förankring såväl i USA som i Storbritannien.

Torsten Söderbergs Stiftelse

Stiftelsen, grundad 1960, främjar vetenskaplig forskning och vetenskaplig undervisnings- eller studieverksamhet, inom de ekonomiska, medicinska och rättsvetenskapliga områdena. Stiftelsen stödjer även forskningsinstitutioner inom andra områden, bland annat humaniora. Torsten Söderbergs Stiftelse lämnade från prisets tillkomst viktiga årliga bidrag till Stockholmspriset i Kriminologi. Stiftelsen grundade och finansierade senare tillsammans med svenska staten Stiftelsen Stockholmspriset i Kriminologi för att säkerställa prisets framtid.

Ragnar Söderbergs stiftelse

Ragnar Söderbergs stiftelse grundades 1960 för att främja vetenskaplig forskning samt vetenskaplig utbildning och studier till gagn för nationen, med särskild inriktning på ekonomi, medicin och rättsvetenskap. Ragnar Söderbergs Stiftelse gav viktiga årliga bidrag till prissumman under prisets första år och gjorde en mindre donation inför bildandet av Stiftelsen Stockholmspriset i Kriminologi.

The Hitachi Mirai Foundation, numera Hitachi Foundation

Hitachi Mirai Foundation, grundad 1967, är en stiftelse baserad i Tokyo och del av Hitachi Co-gruppen. Stiftelsen är engagerad i ett brett spektrum av aktiviteter, bland annat förebyggande av brottslighet, främst bland ungdomar, förbättring av kriminalvårds- och rehabiliteringstjänster för fängelseinbör och skolelever med sociala problem samt främjande av förståelse och samarbete i frågor som rör ungdomar. Stiftelsen gav flera viktiga bidrag under prisets första år.

The Japanese Correctional Association

The Japanese Correctional Association är medlem i ICPA (International Corrections and Prison Association) som arbetar för att förbättra den globala förståelsen och professionalismerna inom sektorn. Organisationen har givit flera viktiga bidrag till priset under dess första år.

Jury och nomineringar

En oberoende internationell jury tar emot nomineringar och föreslår pristagare. Juryn består av internationellt erkända forskare, däribland tidigare pristagare. Professorerna Lawrence W. Sherman och Jerzy Sarnecki innehar sedan prisets inrättande det delade ordförandeskapet.

Lawrence W. Sherman,
juryordförande

Jerzy Sarnecki,
juryordförande

Prisets jury består av elva ledamöter från olika världsdelar som representerar både forskning och praktisk tillämpning av forskning. Juryn ska självständigt föreslå pristagare bland dem som har nominerats på föreskrivet sätt. Juryn arbetar pro bono. Juryn möts årligen i Stockholm dagen före The Stockholm Criminology Symposium och beslutar om förslag till kommande års pristagare. Vid behov genomför juryn även kompletterande möten fysiskt eller digitalt.

Urvalsprocessen för priset

Processen att utse pristagare börjar med att kriminologiska sammanslutningar, forskningsinstitutioner eller enskilda forskare världen över nominerar kandidater. Innan juryn möts för fördjupade diskussioner genomförs två digitala omröstningar

där de nomineringar som kan bli aktuella för det kommande årets pris identifieras. Vid det efterföljande mötet fokuserar juryns diskussion huvudsakligen på personer från denna "korta lista". Juryn kan dock besluta att inkludera andra nominerade personer. Efter ingående diskussioner fattar juryn beslut genom upprepade omröstningar och därefter genom acklamation. Den nominerade måste vara en levande, fysisk person som är villig och har möjlighet att själv ta emot Stockholmspriset i Kriminologi i Stockholms stadshus och hålla en föreläsning under The Stockholm Criminology Symposium. Stiftelsen Stockholmspriset i Kriminologis styrelse beslutar om pristagare och prissumman samt när och var pristagare ska tillkännages.

Jurymedlemmar 2025

Juryn består av professorerna

Beatriz Abizanda (Uruguay)
Susanne Karstedt (Australien)
Candace Kruttschnitt (Kanada)
Friedrich Lösel (Tyskland)
Tiyanjana Maluwa (Sydafrika)
Peter William Neyroud (Schweiz/Storbritannien)
Emil W. Plywaczewski (Polen)
Jerzy Sarnecki (Sverige)
Lawrence W. Sherman (Storbritannien/USA)
Hiroshi Tsutomi (Japan)
David Weisburd (USA/Israel)

Tidigare jurymedlemmar

Lola Aniyar de Castro (Venezuela)
David Farrington (Storbritannien)
Peter Nils Grabosky (Australien)
Katalin Gönczöl (Ungern)
Hans-Jürgen Kerner (Tyskland)
Britta Kyvsgaard (Danmark)
Letitzia Paoli (Belgien)
Terrie E. Moffitt (USA/Storbritannien)
Daniel Ortega (Venezuela)
Joan Petersilia (USA)

Juryns arbete administreras av Stockholms universitet.

The Stockholm Criminology Symposium

The Stockholm Criminology Symposium är ett årligt återkommande forum i anslutning till priset med omkring 500 deltagare från ett 30-tal länder. Det pågår under tre dagar och ägde rum för första gången 2006.

Symposiet arrangeras av Brottsförebyggande rådet, Brå, som är en myndighet under Justitiedepartementet.

Det primära syftet med symposiet är att skapa en miljö kring priset där internationella kriminologer, beslutsfattare, praktiker och andra som är engagerade i kriminalpolitiska frågor kan ta del av den senaste utvecklingen inom kriminologisk forskning samt närliggande frågor av betydelse för kriminalpolitiken.

Ett centralt inslag på symposiet är föreläsningar av pristagarna. I övrigt består programmet främst av över 60 parallella seminarier med fler än 200 föredragshållare. Huvudtemat är alltid baserat på de aktuella pristagarnas ämnesområden. Därutöver finns det ett kompletterande fördjupningstema, vid sidan om ett brett tema som fångar all samtida kriminologi.

Gyllene salen i Stockholms stadshus.

Stockholmspriset i Kriminologi utdelas under högtidliga former i Stockholms stadshus i juni varje år i anslutning till The Stockholm Criminology Symposium.

Prisceremonin

2006

Friedrich Lösel och
John Braithwaite.

2007

Alfred Blumstein,
H.M. Drottningen
och Terrie E. Moffitt.

2008

Jonathan Shepherd,
prinsessan Christina
och David Olds.

2009

John Hagan, justitieminister
Beatrice Ask och Eugenio
Raúl Zaffaroni.

2010

David L. Weisburd
och justitieminister
Beatrice Ask.

2011

Robert J. Sampson,
H.M. Drottningen
och John H. Laub.

2012

Jan van Dijk och
H.M. Drottningen.

2015

Ronald V. Clarke,
justitieminister Morgan
Johansson, Patricia
Mayhew och inrikes-
minister Anders Ygeman.

2013

Justitieminister
Beatrice Ask och
David P. Farrington.

2016

Justitieminister Morgan
Johansson, Travis Warren
Hirschi, Cathy Spatz
Widom, Per-Olof Wikström
och inrikesminister Anders
Ygeman.

2014

Daniel S. Nagin,
justitieminister Beatrice
Ask och Joan Petersilia.

2017

Richard E. Tremblay
och H.M. Drottningen.

2018

Herman Goldstein
och justitieminister
Morgan Johansson.

2019

Peter Reuter,
Maria Söderberg
(ordförande Torsten
Söderbergs Stiftelse)
och Ruth Dreifuss.

2020

H.M. Drottningen vid
en digital prisutdelnings-
ceremoni 2020.

2021 2022

Elijah Anderson (2021),
H.M. Drottningen,
Francis T. Cullen (2022) och
Cheryl Lero Jonson (tog
emot Peggy C. Giordanos
pris 2022).

2023

H.M. Drottningen och
Beatriz Magaloni.

2024

Tom R. Tyler,
H.M. Drottningen
och Gary LaFree.

A close-up, high-contrast photograph of a person's face, focusing on their eyes and nose. The person is wearing dark-rimmed glasses. The image is heavily shadowed and has a blue tint, with the person's features appearing somewhat blurred and distorted by the lens of the glasses.

Kriminologi är läran om handlingar som i lag är belagda med straff, alltså brott, samt om andra beteenden som visserligen inte är belagda med straff, men som bryter mot samhällets normer och orsakar skador på individer och samhället.

Som inom många vetenskaper består ämnet kriminologi av en teoribildning, metoder, empiri samt en tillämpad del där kriminologisk kunskap kan omsättas i åtgärder som på olika sätt kan påverka individer, grupper av individer och hela samhället. Det är därför av stor betydelse att kriminologins värdegrund vilar på principer om universella mänskliga rättigheter.

Kriminologi är ett tvärvetenskapligt ämne som omfattar flera discipliner så som statskunskap, sociologi, psykologi, nationalekonomi, juridik, medicin men även till exempel arkitektur och stadsplanering. Ämnets kärna finns inom samhällsvetenskaperna men för att förstå och förebygga brott är det nödvändigt med element ur naturvetenskaplig forskning.

Kriminologi

Man kan tala om fyra forskningsområden inom den kriminologiska vetenskapen, nämligen:

1

De sociala processer som leder till att vissa handlingar beläggs med straff (kriminaliseras) och andra inte.

2

Brottslighetens omfattning, karaktär, variation i tid och rum samt orsaker på samhälls-, grupp- och individnivå.

3

Samhällets åtgärder mot brott såsom straff, behandling och prevention.

4

Forskning om brottsoffer som rör skador orsakade av brott på individ- och samhällsnivån samt åtgärder som syftar till att lindra dessa skador. Det sistnämnda området är förhållandevis nytt och under stark utveckling.

De fyra områdena är inte ömsesidigt uteslutande, och forskare arbetar ofta med frågor som berör flera av dem samtidigt. Det finns till exempel en tydlig koppling mellan samhällets åtgärder mot brott, skyddet för brottsoffer och kriminaliseringsprocesser. På liknande sätt hänger forskningen om brottslighetens omfattning, karaktär och förändringar över tid nära samman med studier av brottens orsaker samt kriminalisering och avkriminalisering.

Alla pristagare är belönade för sina gärningar med utgångspunkt i de fyra forskningsområdena ovan.

2006–2025

Informationen om pristagarna, deras forskning och juryns motiveringar är återpubliceringar och beskriver förhållandet vid tidpunkten när respektive pristagare mottog priset.

Pristagare

Född 1951 i Australien. John Braithwaite var professor vid College of Law vid Australian National University, Australien vid tidpunkten för utdelandet av priset.

2006 John Braithwaite

Åtgärder mot brott och stöd till brottsoffer. Braithwaite prisades för sina studier av de sociala och psykologiska mekanismer som kan återupprätta brottsoffret och återföra förövaren till det etablerade samhället, utan att det formella rättssystemet behöver involveras. Han utvecklade teorin om en process där förövaren först ska uppleva en känsla av skam för sitt brott, därefter visa vilja att reparera den skada som brottet orsakat, för att sedan kunna återintegreras i samhället.

Från skam till integrering i samhället

John Braithwaite tilldelades Stockholmspriset i Kriminologi 2006 för sina insatser att utveckla teorier och metoder som förebygger återfall i brott.

Braithwaite uppmärksammades för sina teorier om "reintegrative shaming", skammen som förutsättning för återanpassning, och "responsive regulation", en individualiserad reaktion på brott som trappas upp vid fortsatt lagolydnad. Hans forskning har haft stor betydelse för både teoriutveckling och kriminalpolitiska insatser.

Globalt genomslag för teorierna

Braithwaites teori om "reintegrative shaming" har inspirerat en global social rörelse för reparativ rättvisa, där alla parter som påverkas av ett brott kan samarbeta för att förstå och reparera dess skadliga konsekvenser.

Hans bidrag till kriminologin har också haft ett direkt inflytande på rättssystem, företagslagstiftning och internationellt fredsskapande. Utöver betydelsen inom den akademiska världen har Braithwaite spelat en viktig roll i det praktiska genomförandet av offentlig

politik. Han har bland annat tjänstgjort i en australisk federal kommission som reglerar handelsmetoder och utvärderat implementeringen av regler för vårdhem. Han har även utvecklat strategier för förbättrad säkerhet inom gruvindustrin med syfte att minska skador för samhällets mest utsatta medborgare.

Från vedergällning till dialog

Teorin om "reintegrative shaming" har bidragit till ett paradigmskifte inom rättspolitik. Den har förändrat synen på rättvisa från en ren vedergällningsprincip till en mer inkluderande demokratisk process. Braithwaites arbete har betonat öppna, rationella och inkluderande samtal som grund för beslut om brott och straff.

En av de största förändringarna som hans forskning har bidragit till är en starkare ställning för brottsoffer. Hans program har brutit med en tusenårig tradition av centraliserad regeringsmakt, där besluten om brottsoffers behov ofta fattats utan deras direkta inflytande. Istället har han bidragit till att skapa en rättsordning där de som drabbats av brott aktivt kan delta i och forma rättsprocessen.

[Läs mer om pristagarna \(extern länk\)](#)

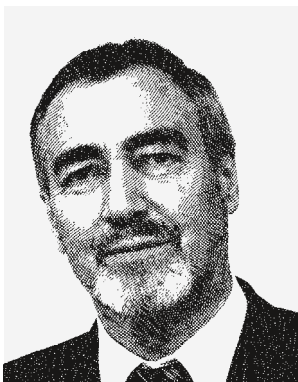

2006 John Braithwaite

**Visar att återuppriktelse av offret
och återanpassning av förövaren
ibland kan fungera bättre utanför det
traditionella rättssystemet.**

2006 Friedrich Lösel

Visar att det är möjligt att förebygga brott men att preventionsmetoderna alltid måste utvärderas noggrant.

Född 1945 i Tyskland. Friedrich Lösel var professor vid Institute of Criminology, University of Cambridge, Storbritannien vid tidpunkten för utdelandet av priset.

2006 Friedrich Lösel

Åtgärder mot brott. Lösel prisades för sina systematiska analyser av utvärderingar av behandlingsåtgärder för personer som har begått olika typer av brott samt effekter av utbildning av fängelsepersonal när det gäller deras bemötande av fångar. Lösel genomförde omfattande meta-analyser av behandlings- och rehabiliteringsprogram för brottslingar. Hans forskning har bidragit till att fastställa vilka faktorer som gör program framgångsrika.

Behandling som fungerar

Friedrich Lösel tilldelades Stockholmspriset i Kriminologi 2006 för sina insatser att utvärdera åtgärder som förebygger återfall i brott.

Lösel har i sin forskning genomfört omfattande analyser av behandlings- och rehabiliteringsprogram för brottslingar. Det har bidragit till att fastställa vilka faktorer som gör program framgångsrika.

Fältexperiment i tyskt fängelse

Lösels tidiga arbete inkluderade ett randomiserat fältexperiment i ett tyskt fängelse, där han visade effektiviteten av ett utbildningsprogram för fängelsepersonal i att behandla fångar med större mänsklig värdighet. Hans senare arbete visade hur felaktig inställningen att "ingenting fungerar" är när det gäller rehabiliteringsprogram för dömda brottslingar. I en serie systematiska analyser av hundratals oberoende studier upptäckte han tydliga bevis för effektiviteten av en rad rehabiliteringsprogram för olika typer av förbrytare, inklusive sexualförbrytare. Den övergripande slutsatsen av hans arbete är att återfall i brott kan minskas genom att tillhandahålla rehabiliteringsprogram för dömda brottslingar, istället för enbart fängelsvistelse.

Lösel har i sitt arbete systematiskt prövat en lång rad strategier för att förebygga brott. Dessa strategier inkluderar såväl program för

små barn och deras familjer som program för rehabilitering av dömda förövare. Hans forskning har handlat om orsaker till och behandling av ungdomsbrottslighet, fotbollshuliganism, skolmobbing och sexualbrott bland vuxna. Som en pionjär inom systematiska granskningar av alla tillgängliga utvärderingar av ett visst program har han visat att investeringar i barns färdighetsträning i tidig ålder kan förhindra en stor mängd brott, vilket sparar stora kostnader när färre vuxna behöver dömas till fängelse.

Han har också visat att ett brett spektrum av rehabiliterande behandlingar för vuxna sexualförbrytare kan vara effektiva för att minska deras återfall i brott, men att effektiviteten kan bero på graden av konsekvens i genomförandet.

Ny kunskap inom kriminologi

Genom att noggrant testa kriminalpolitiska åtgärder och teorier har Lösel vid upprepade tillfällen bidragit till ny kunskap om begreppet "resiliens". Det handlar om skyddande faktorer som minskar risken för att unga blir kriminella även när de lever i områden präglade av hög brottslighet.

[Läs mer om pristagarna \(extern länk\)](#)

Född 1955 i Tyskland. Terrie E. Moffitt var professor vid University of London, Storbritannien vid tidpunkten för utdelandet av priset.

2007 Terrie E. Moffitt

Orsaker till brott. Moffitt prisades för sin forskning om faktorer, under en människas liv, som ökar respektive minskar risker för allvarlig våldsbrottslighet. Hon visade på hur en genetisk sårbarhet i samverkan med ogynnsamma uppväxtmiljöer för barn kan öka risken för benägenheten att använda våld senare i livet.

Multidisciplinär forskning om brott

Terrie E. Moffitt tilldelades Stockholmspriset i Kriminologi 2007 för sina studier om vad som får människor att begå brott och för sina upptäckter om hur kriminellt beteende utvecklas under individers livstid.

Moffitt har bedrivit banbrytande forskning om orsakerna till individers brottslighet. Hon har haft en framträdande roll i stora sociala, psykologiska och biologiska studier av brottslighet och mänsklig utveckling runt om i världen.

Forskning om brottsmönster

Hennes upptäckt av "ungdomsbegränsade" och "genom livet persistenta" brottsförövare har varit en viktig inspiration för forskning om brottsmönster.

Hennes arbete med Dunedin Multidisciplinary Health and Development Study i Nya Zeeland identifierade risker för våld i nära relationer och mot främlingar.

Samspelet mellan genetik och miljö

År 2002 rapporterade Moffitt och hennes kollegor i den vetenskapliga tidskriften Science om interaktionen mellan barnmisshandel och en lågaktiv variant av monoaminoxidas A (MAOA)-genen. Studien visade att människor som saknar både denna genetiska predisposition och en historia av barnmisshandel hade avsevärt lägre nivåer av våldsamt beteende i tidig vuxen ålder jämfört med personer som har båda dessa miljömässiga och genetiska riskfaktorer för våld.

Detta fynd har stimulerat en global diskussion om idén om brottsligt uppsåt och ansvar, samt väckt djupgående frågor om humana strategier för brottsförebyggande bland misshandlade barn.

Moffitt har även genomfört en viktig storskalig uppföljning av tvillingar i Storbritannien för att undersöka biologisk, psykologisk och social påverkan på utvecklingen.

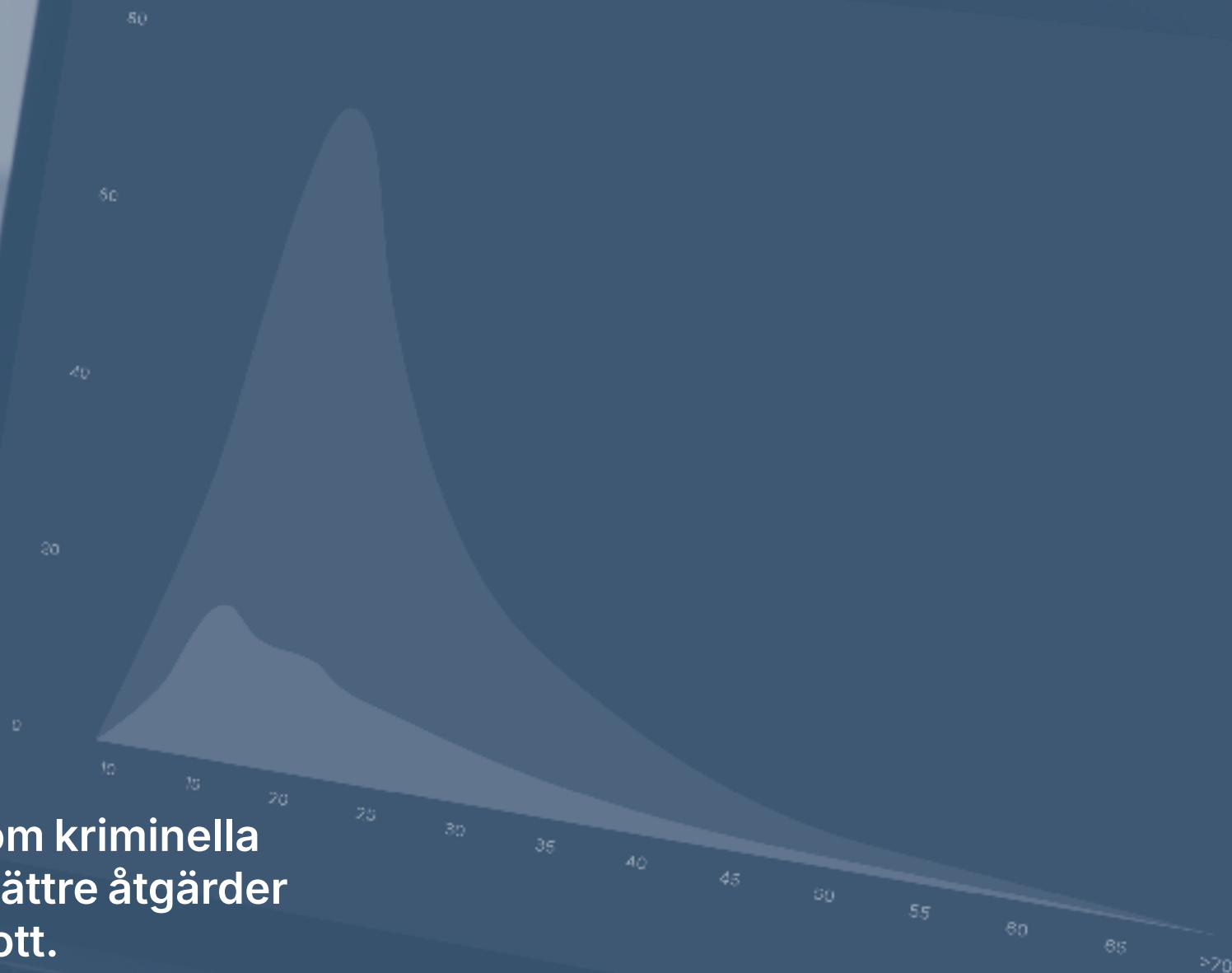
[Läs mer om pristagarna \(extern länk\)](#)

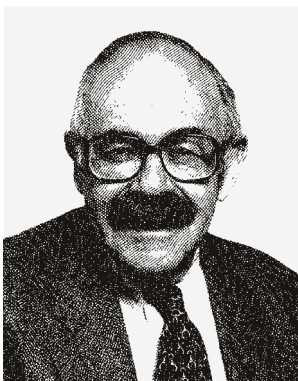
2007 Terrie E. Moffitt

**Visar att brottslighet orsakas
av ett samspel mellan genetiska
faktorer och miljöfaktorer.**

2007 Alfred Blumstein

**Visar att kunskap om kriminella
karriärer leder till bättre åtgärder
för att förhindra brott.**

Född 1930 i USA. Alfred Blumstein var professor vid Carnegie-Mellon University, USA vid tidpunkten för utdelandet av priset.

2007 Alfred Blumstein

Brottslighetens karaktär, orsaker till brott samt åtgärder mot brott. Blumstein prisades för sin forskning om långsiktig utveckling av brottsbeteende, så kallade brottskarriärer. Han har bland annat visat att longitudinell kriminologisk forskning, där data samlas in från samma individer, grupper eller fenomen över en längre tidsperiod, ger viktiga insikter om brottslighetens orsaker samt hur slutsatser av sådan forskning kan användas inom kriminalpolitiken.

Kriminella karriärer i fokus

Alfred Blumstein tilldelades Stockholmspriset i Kriminologi 2007 för sina långtidsstudier om vad som får människor att begå brott och för sin forskning om hur kriminellt beteende utvecklas under individers livstid.

Blumstein har bedrivit banbrytande forskning om orsakerna till individers brottslighet. Han har genomfört longitudinella studier för att ta reda på hur kriminalitet startar, fortgår och avslutas.

Analys av brottsmönster

Blumstein har analyserat brottsmönster bland brottslingar som identifieras av rättssystemet. Hans analyser av variationerna av brottskarriärer i USA har också haft ett globalt inflytande på rättspolitik och praxis, och bidragit till en snabb expansion av utvecklings- och livsloppskriminologin.

Hans forskning har bidragit till utformningen av lagar och rättstillämpning över hela världen, liksom en snabb ökning av forskningen om kriminella karriärer. Han har även bidragit till

den terminologi som används för att beskriva de viktigaste dragen i kriminella karriärer. Det inkluderar begreppet "lambda" som den underliggande verkliga frekvensen av brott som endast kan uppskattas baserat på sådana indirekta mått som att bli gripen av polis, fällande domar eller självrapporterade brott.

Ökad kunskap om kriminella karriärer

Som ordförande för den amerikanska vetenskapsakademins panel om forskning om brottskarriärer var Blumstein huvudredaktör för en banbrytande rapport 1986 som sammanfattade kunskapsläget om kriminella karriärer. Rapporten betonade den metodologiska osäkerheten i att förutsäga framtida brott samt de etiska problem som uppstår när straff bestäms utifrån tidigare brottsregistreringar. I samförfattade verk med många av de ledande bidragsgivarna till kunskap om kriminella karriärer, gav han insiktsfull och inspirerande vägledning för att förstå utvecklingen av kriminella karriärer – med dramatiska konsekvenser för allmän säkerhet och brottsförebyggande.

[Läs mer om pristagarna \(extern länk\)](#)

2008 David Olds

**Visar att stöd till föräldrar, både
före och direkt efter barnets födelse,
förebygger brott.**

Född 1948 i USA. David Olds var professor vid University of Colorado Health Sciences Center, USA vid tidpunkten för utdelandet av priset.

2008 David Olds

Åtgärder mot brott, i synnerhet brottsprevention.

Olds prisades för att ha utvecklat och utvärderat ett behandlingsprogram som förebygger barnmisshandel och anpassningsproblem inklusive brottslighet senare i livet. Programmet, som riktas mot familjer med små barn i riskzonen för brott och annat avvikande beteende, har underkastats noggranna utvärderingar och prövats inom olika typer av samhällen.

Tidiga insatser förebygger brott

David Olds tilldelades Stockholmspriset i Kriminologi 2008 för sin forskning om barnmisshandel och hur tidiga insatser kan förebygga framtida problem.

Olds har varit en pionjär inom brottsförebyggande forskning. Han är en före detta barnskötare och är världsberömd för sin utveckling av en effektiv strategi för att förebygga barnmisshandel och sociala problem senare i livet som den ofta orsakar.

Metoder för att undvika barnmisshandel

Genom sin forskning utvecklade Olds metoder för att förebygga barnmisshandel. Under sin tid som barnskötare i USA reagerade han på att vissa unga mammor löpte särskilt stor risk att utsätta sina barn för misshandel. I sin forskning lät han särskilt utbildade sjuksköterskor göra regelbundna hembesök hos unga mödrar i riskzonen, både före barnets födsel och under barnets första två levnadsår. Han fann då att hembesöken ledde till att färre mammor i riskgruppen misshandlade sina barn än mammor i en jämförbar kontrollgrupp. En långtidsuppföljning visade vidare att olika typer av livsproblem var lägre hos barnen i den grupp som haft hembesök.

Genom att jämföra undersökningsgruppen med kontrollgruppen kunde Olds visa att mödrarna i undersökningsgruppen klarade moderskapet bättre, hade färre oplanerade graviditeter, större sannolikhet att påbörja och fullfölja en utbildning, högre sysselsättningsgrad samt en lägre frekvens av socialbidrag. Barnen uppvisade i tidig vuxenålder lägre brottslighet, färre fall av missbruk och generellt sett en bättre samhällsanpassning.

Olds program har minskat kostnader

Olds arbete har uppmärksammats lika mycket för att han tillämpar kriminologisk kunskap för att förebygga brott som för att han utvecklar den kunskapen. Efter att hans första arbete publicerades ledde han ett rikstäckande partnerskapsprogram där orter som tillämpade programmet kommit överens om att implementera exakt det protokoll som visat sig vara effektivt. Oberoende analyser av Olds arbete uppskattar att hans program har sparat sju gånger så mycket pengar som de kostat att genomföra.

[Läs mer om pristagarna \(extern länk\)](#)

Född 1949 i Storbritannien.
Jonathan Shepherd var professor
vid University of Cardiff School
of Dentistry, Storbritannien vid
tidpunkten för utdelandet av priset.

2008 Jonathan Shepherd

Förebyggande av skador orsakade av brott. Shepherd prisades för att ha uppmärksammat och utvecklat metoder för att förebygga våld kopplat till alkoholkonsumtion. Hans forskning visade bland annat att dricksglas som används på pubar ofta utnyttjades som vapen. Genom att ersätta dessa med glas som krossas helt kunde antalet ansikts- och tandskador i samband med krogslagsmål minskas med 70 procent. Han utvecklade även en metod för att samla in och analysera våldsdatabaser, som kunde användas för att förebygga alkoholrelaterat våld.

Trasiga glas ledde till ny lagstiftning

Jonathan Shepherd tilldelades Stockholmspriset i Kriminologi 2008 för sin forskning om krogvåld som haft stor påverkan på politiska beslut för att förebygga brott.

Shepherd har genom sin forskning bidragit till en minskning av skador som uppstår till följd av krogslagsmål. Han har genom kontrollerade experiment kommit fram till att glas som krossas helt vid slagsmål ger mindre allvarliga skador än andra typer av glas. Hans resultat ledde till att glasindustrin i Storbritannien lade om sin produktion av härdade glasvaror. Detta har medfört en minskning av ansikts- och tandskador hos krogbesökare.

Under hans ledning bildades ett lokalt partnerskap mot brottslighet och oordning i krogmiljön som i efterhand kopierades av den brittiska regeringen som en nationell strategi (Crime and Disorder Act 1998).

Utvecklat mått på våld

Shepherd bidrog också till att utveckla ett nationellt mått på våld genom att koppla samman sjukhusdata med både polisdata om anmälda brott och data från brottsofferundersökningar.

Hans forskning bidrog vidare till bättre behandling av brottsoffer med posttraumatisk stress orsakad av våldsincidenter (The Domestic Violence, Crime and Victims Act 2004).

Shepherd har arbetat med många andra viktiga forskningsprojekt med fokus på våldsbrottens omfattning och karaktär, och har deltagit i utvecklingen av andra program för att förebygga våld och ge stöd till våldsoffer. Bland annat har han bidragit till att frågor om åtalades omfattande alkoholvanor ska tas upp i samband med rättegångar rörande krogvåld.

[Läs mer om pristagarna \(extern länk\)](#)

2008 Jonathan Shepherd

**Visar att även när våld inte kan
förebyggas kan skadeverkningarna
ändå mildras.**

Född 1946 i USA. John Hagan var professor vid Northwestern University, USA vid tidpunkten för utdelandet av priset.

2009 John Hagan

Forskning om brottsoffer samt brottslighetens omfattning och karaktär. Hagan fick priset för forskning som rör brott mot mänskliga rättigheter, folkmord och krigsförbrytelser. Han har bland annat studerat brott som begåtts under inbördeskriget i Darfur i Sudan, i Irak och på Balkan. Han har även bedrivit forskning om sambandet mellan brottslighet och ojämlikhet med avseende på etnicitet, klass och genus.

Folkmordets verkliga omfattning

John Hagan tilldelades Stockholmspriset i Kriminologi 2009 för sin forskning om orsaker till och förebyggande av folkmord.

Hagans banbrytande teorier och modeller som förklarar orsakerna till och motiven bakom folkmord har rönt stor uppmärksamhet. Hans fältstudier visade att antalet mord under inbördeskriget i Darfur i Sudan har underskattats avsevärt.

Förfinade studier av folkmord

Hagan har utvecklat teorier om folkmord och krigsförbrytelser med särskilt fokus på hur statliga institutioner, lagens urholkning och yrkesgruppers delaktighet möjliggör massvåld. I sitt empiriska arbete om våld i Darfur 2005 och på Balkan 1991–1999 framhöll han vikten av att tillämpa avancerad kriminologisk metodik för att studera folkmord. Genom att systematiskt använda brottsofferundersökningar kunde han och hans kollegor uppskatta omfattningen av mord och våldtäkter i Darfur. De visade att våldets omfattning tidigare hade kraftigt underskattats. Arbetet genomfördes i samarbete med American Bar Foundation och det amerikanska utrikesdepartementet (US State Department).

Fyra gånger fler mördade

Hagans mer avancerade demografiska metoder bevisade att det i Darfur begåtts mellan 200 000 och 400 000 mord, mer än fyra gånger fler än tidigare uppskattningar. Hagans team visade också att det fanns betydande bevis för rasistiska motiv i dödandet och våldtäkterna, men få bevis för ett strategiskt svar på upproret som de sudanesiska myndigheterna hävdade. Hagan och hans kollegors slutsatser fick stor spridning och bidrog till att förändra den allmänna förståelsen för och diskussionen om tragedin i Darfur.

Patriarkala familjestrukturer

I sina studier av ungdomsbrottslighet kopplar Hagan patriarkala familjestrukturer till könsskillnader i ungdomsbrottslighet genom att analysera hur maktförhållanden inom familjen påverkar graden av kontroll över söner och döttrar. Denna teori har varit inflytelserik inom kriminologin och har bidragit till förståelsen av hur familjestrukturer och könsroller påverkar ungdomars benägenhet till brottsligt beteende.

[Läs mer om pristagarna \(extern länk\)](#)

2009 John Hagan

**Visar att kriminologisk forskning
kan spela en viktig roll i utredningar
av brott mot mänskligheten,
krigsbrott och folkmord.**

2009 Eugenio Raúl Zaffaroni

**Visar att psykologiska rättfärdiganden
– neutraliseringstekniker – har stor
betydelse vid folkmord.**

Född 1940 i Argentina. Eugenio Raúl Zaffaroni var domare i Högsta domstolen och professor emeritus vid universitetet i Buenos Aires vid tidpunkten för utdelandet av priset.

2009 Eugenio Raúl Zaffaroni

Brottslighetens omfattning, karaktär och orsaker.

Zaffaroni fick priset för sin forskning om faktorer bakom folkmord och andra brott mot mänskligheten. Han har analyserat bland annat den argentinska juntans brott mot landets befolkning, men även Förintelsen och slaveriet. Han visar att dessa fenomen kan analyseras bland annat genom tillämpning av vissa kriminologiska teorier.

När staten är förövaren

Eugenio Raúl Zaffaroni tilldelades Stockholmspriset i Kriminologi 2009 för sin forskning om orsaker till och förebyggande av folkmord samt statens roll i systematiskt våldsutövande.

Zaffaronis banbrytande teorier och modeller förklarar orsakerna till och motiven bakom folkmord. Han visade hur kriminologiska teorier om ungdomsbrottslingar kan tillämpas på regeringar som begår brott mot sin egen befolkning.

Analys av folkmord och våld

Zaffaroni har analyserat så skilda historiska händelser som den argentinska juntans massmord på den egna befolkningen 1976–1983, Förintelsen, slaveriet och kolonial exploatering av arbetare under dödliga arbetsförhållanden.

Zaffaroni banade väg för förklaringen av folkmord på grundval av kriminologisk teori. Han visade hur bland annat teorin om "neutraliseringstekniker" kunde användas för detta ändamål. Neutraliseringstekniker är psykologiska strategier som individer använder för att rättfärdiga eller ursäkt sina brott eller moraliskt tvivelaktiga beteenden, som har observerats bland ungdomsbrottslingar. Dessa

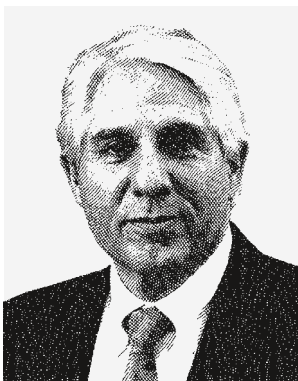
tekniker passade även in på de retoriska mönster som regeringar använde för att definiera vissa folkgrupper som fiender, och som de utsåg som mål för folkmord.

Förklaringar av folkmord

I Zaffaronis analys av de djupa orsakerna till folkmord framhölls betydelsen av konkurrens om knappa resurser som vatten och odlingsbar mark. Dessa fynd bekräftades av senare forskning. Hans kritik av straffrätten som ett otillräckligt medel för att förhindra folkmord väckte djupgående frågor om vilken roll den internationella rättsmodellen spelar i efterdyningarna av folkmord.

Zaffaronis forskning pekar på betydelsen av preventiva åtgärder som vidtas direkt efter att den aktuella konflikten har avslutats. Genom att återupprätta familjer och samhällen samt utveckla mer terapeutiska och försonande modeller kan man bryta den onda cirkeln av blodsfejder och hämnd som kan pågå i århundraden. På så sätt kan de långsiktiga effekterna av folkmord minskas och risken för nya våldsbrott minimeras.

Läs mer om pristagarna (extern länk)

Född 1954 i Israel. David L. Weisburd var professor vid George Mason University, USA och Hebrew University, Israel vid tidpunkten för utdelandet av priset.

2010 David L. Weisburd

Brottslighetens omfattning och karaktär och orsaker samt samhällets åtgärder mot brott. Weisburd belönades för sin forskning om platsernas kriminologi som har visat på vikten av att fokusera på den roll geografiska mikro-platser, såsom gatussegment och bostadsområden, spelar för att förstå och vidta åtgärder mot brottsligheten.

Polisiära insatser med precision

David L. Weisburd tilldelades Stockholmspriset i Kriminologi 2010 för sin forskning om hur polisarbetet kan effektiviseras genom koncentrerade insatser på brottsutsatta platser.

Weisburds omfattande forskning om så kallad rumslig förskjutning (överflyttningseffekter) av brottslighet vid polisiära insatser har bidragit till att överbrygga klyftan mellan kriminologi och praktiskt polisarbete. Weisburd har varit en ledargestalt bland det växande antalet kriminologer som visar hur tillämpningen av forskningsresultat kan bidra till att minska inte bara brottsligheten, utan också onödiga ingrepp i allmänhetens frihet från polisiär verksamhet.

Effektivt med poliser på "hot spots"

Weisburds arbete bygger på och kompletterar annan forskning, som visar hur effektivt det är att placera stora polisresurser i gathörn, adresser eller kvarter med hög frekvens av rån, väskryckningar, gatuslagsmål eller illegal droghandel. Weisburd menar att den större delen av polispatrullering ska ske på särskilt brottsutsatta platser, så kallade "hot spots". Genom att koncentrera sig på mindre än fem

procent av platserna där över 50 procent av brotten begås, fick man betydligt bättre effekt än av traditionell patrullering.

Polisen hade i allmänhet varit avvaktande till denna form av patrullering av rädsla för rumslig förskjutning, det vill säga att effekten av insatserna endast blir att brottsligheten flyttar någon annanstans.

Brottsminskning utan förflyttning

Bevisen från tester utförda av Weisburd och hans kollegor i Jersey City (New Jersey) och Seattle (Washington State) visade att brottsligheten kan sjunka väsentligt på de platser där polisinsatserna genomförs utan att den stiger i andra områden. Han lade också fram bevis för att införandet av en brottsförebyggande strategi på en liten plats med hög brottslighet ofta skapar en spridning av fördelar till närliggande områden, vilket leder till att brottsligheten minskar snarare än ökar runt den utsatta platsen.

Weisburds forskning tyder på att brottsnivån inte bara beror på de brottsaktiva individernas brottsbenägenhet utan också på polisarbetet. Dessa resultat bör uppmuntra polismyndigheter att fokusera mer på patrullering i små områden med hög kriminalitet.

[Läs mer om pristagarna \(extern länk\)](#)

2010 David L. Weisburd

**Visar att "hot spots policing"
på brottsutsatta platser
minskar brottsligheten både
där och i omgivningen.**

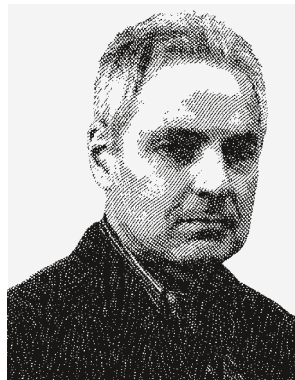

2011 John H. Laub

**Visar att en individs brottsbenägenhet
påverkas av viktiga händelser – vändpunkter
– under hela livsförloppet.**

Född 1953 i USA. John H. Laub var professor vid University of Maryland i USA samt direktör för National Institute of Justice (NIJ) vid tidpunkten för utdelandet av priset.

Född 1956 i USA. Robert J. Sampson var professor vid Department of Sociology, Harvard University, USA vid tidpunkten för utdelandet av priset.

2011

John H. Laub Robert J. Sampson

Brottslighetens omfattning, karaktär, variation i tid och rum samt orsaker. Laub och Sampson prisades för sina viktiga bidrag inom livsförloppskriminologi och vidareutveckling av teorin om sociala band. Deras forskning visar bland annat hur förändringar av individens brottsbeteende påverkas av förändringar av den sociala kontrollen under livsförloppet, utöver åldrandeprocessen.

Forskning om den sociala kontrollens betydelse för brottskarriären

2011 års pris tilldelades de amerikanska forskarna John H. Laub och Robert J. Sampson för deras forskning som visar varför och hur kriminella slutar begå brott. Deras forskning visar att även tungt kriminella personer kan lämna sin brottsliga bana för gott i samband med vändpunkter i livsförloppet.

Laub och Sampson hade, vid mottagandet av priset, tillsammans genomfört en av världens längsta kohortstudier av kriminella. Studien omfattade 500 män födda på 1920-talet som dömts till ungdomsvård på institution i Massachusetts i slutet av 1930-talet.

Initiativet till studien hade ursprungligen tagits av paret Sheldon och Eleanor Glueck vid Harvard Law School på 1950-talet. Paret skrev flera uppmärksammade böcker om ungdomsbrottslighet med utgångspunkt från studien. Grundmaterialet arkiverades så småningom och hamnade i en källare på Harvard, där det låg till mitten av 1980-talet då det återupptäcktes av Laub.

Varför kriminella slutar begå brott

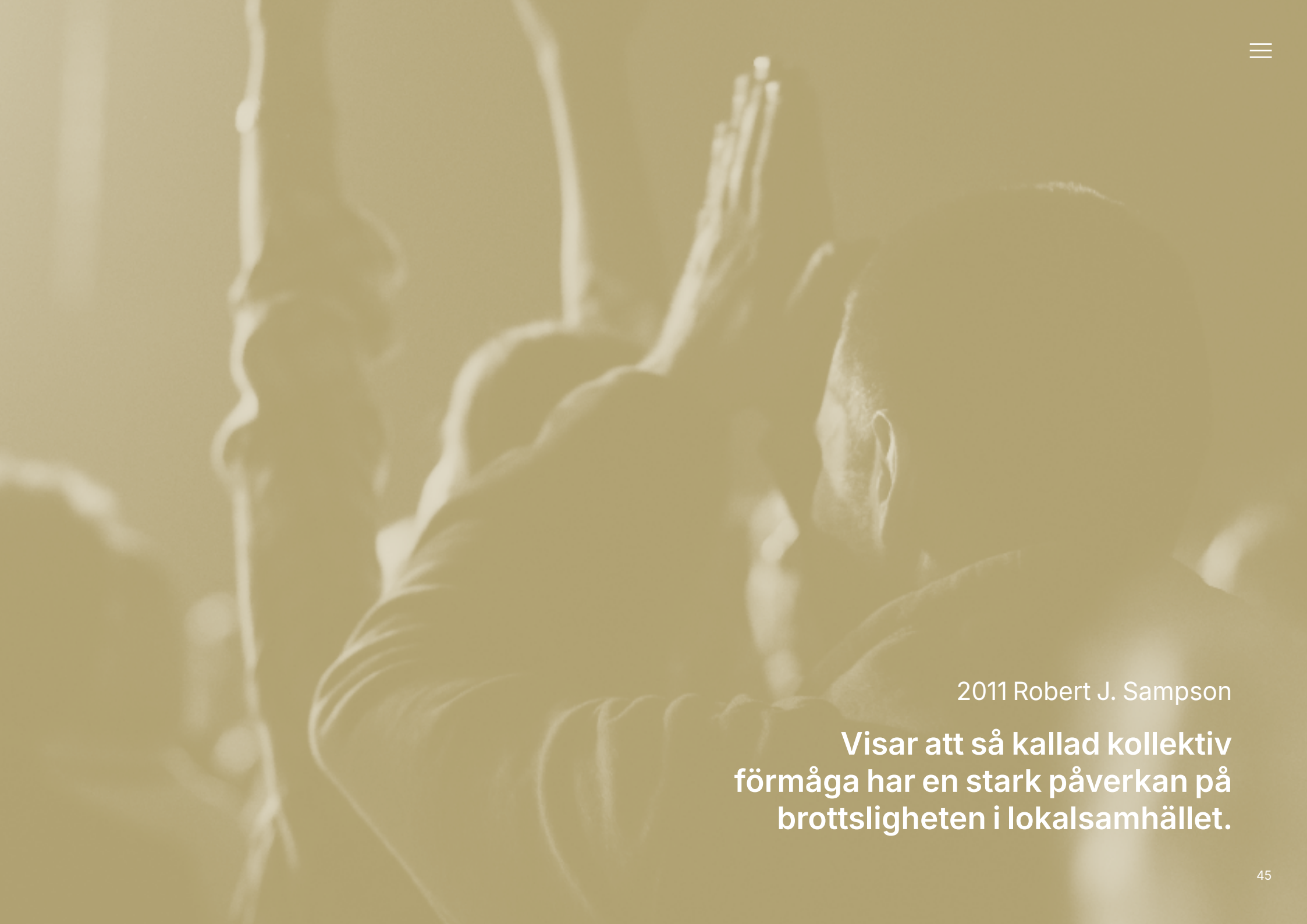
Laub och Sampson forskade vidare på materialet, sökte i arkiv och genomförde ytterligare intervjuer med de som ingått i studien och vid det här laget var närmare 70 år. Deras forskning innebar ett genombrott när det gäller att förstå hur och varför kriminella slutar begå brott som en konsekvens av viktiga händelser, så kallade vändpunkter i livet.

Vändpunkter som påverkade undersökningspersonernas kriminalitet var till exempel äktenskap, militärtjänst, anställning och andra livshändelser som stärkte deras sociala band. Dessa fynd har haft stort inflytande på kriminologisk forskning över hela världen.

Har påverkat kriminalpolitiken

Laub och Sampsons arbete har påverkat andra forskare att söka efter sätt på vilka förövare kan få hjälp att bryta sina band till andra förövare, till exempel genom att flytta till nya orter. Fynden har också påverkat den politiska debatten om straffrätt och straffmättningspolitik, särskilt när det gäller möjligheten till rehabilitering.

[Läs mer om pristagarna \(extern länk\)](#)

A sepia-toned background image of a person with their hands clasped in prayer, with a blurred natural setting in the background.

2011 Robert J. Sampson

**Visar att så kallad kollektiv
förmåga har en stark påverkan på
brottsligheten i lokalsamhället.**

Född 1947 i Nederländerna. Jan van Dijk var professor vid International Victimology Institute vid universitetet i Tilburg, Nederländerna vid tidpunkten för utdelandet av priset.

2012 Jan van Dijk

Brottslighetens omfattning, karaktär, variation i tid och rum samt forskning om brottsoffer. Van Dijk fick priset för sitt arbete med internationella studier av utsatthet för brott (International Crime Victims Survey, ICVS). Brottsofferstudier är en viktig källa till kunskap om brottsligheten samt en viktig metod för att jämföra brottslighetens omfattning, karaktär och struktur mellan olika länder, vilket är mycket svårt om man använder registrerad brottslighet. Metoden går ut på att fråga människor om deras utsatthet för brott. Totalt kom ICVS att omfatta över 80 länder.

Brottsoffrens perspektiv blev globalt

Jan van Dijk tilldelades Stockholmspriset i Kriminologi 2012 för sitt ihärdiga och banbrytande arbete med att utveckla den internationella brottsofferundersökningen ICVS – International Crime Victims Survey.

Van Dijk är en av världens mest framstående forskare inom viktimologi, studiet av brottsoffer, deras utsatthet för brott samt upplevelser av samhällets stöd. Sedan 1989 har han arbetat med den internationella brottsofferundersökningen, ICVS. Syftet med undersökningen var att utgöra ett alternativ till den officiella brottsstatistiken och belysa de brott som inte kommer till polisens kännedom samt möjliggöra en internationell jämförelse av utsattheten för brott, brottsoffrens situation och synen på rättssystem i olika länder.

Unik jämförelse mellan länder

Totalt kom ICVS att omfatta cirka 350 000 människor i omkring 80 länder, där också data från 33 storstäder samlades in. Data samlades

in från allmänheten och påverkades därför inte i samma utsträckning som registerdata av politiska eller ideologiska agendor hos regeringarna i de olika länderna. Undersökningen anses ha bidragit med det hitintills mest tillförlitliga stödet för att brottsligheten minskat i Europa, USA, Kanada och i andra västländer sedan början av 1990-talet.

Brottsstatistik inte jämförbar

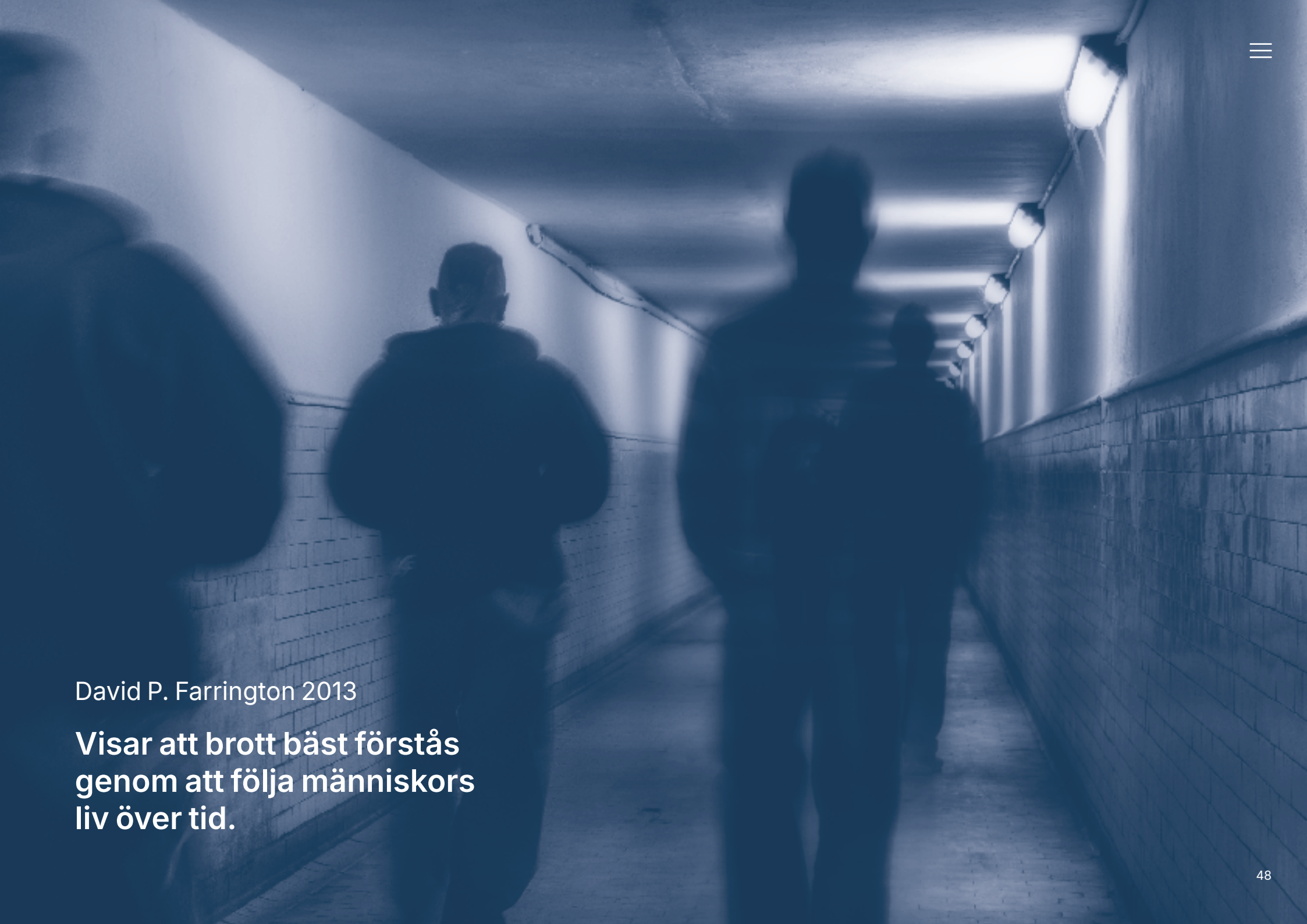
En av slutsatserna från brottsofferundersökningarna är att internationella jämförelser av brottsstatistik inte är tillförlitliga eftersom anmälningsbenägenheten och sätten att föra statistik varierar mellan olika länder. Forskningen visar även att risken att bli utsatt för brott är förhållandevis liten i de flesta länder. Trots detta upplever många att risken att utsättas för brott är stor.

[Läs mer om pristagarna \(extern länk\)](#)

A sepia-toned photograph of a person's hand holding a pen and writing on a document. The hand is wearing a white ring on the ring finger. The background is slightly blurred, showing other people and documents.

2012 Jan van Dijk

**Visar att brottsoffrens röst
behöver höras – både i
statistik och politik.**

David P. Farrington 2013

**Visar att brott bäst förstås
genom att följa människors
liv över tid.**

Född 1944 i Storbritannien. David P. Farrington var professor vid Cambridge University, Storbritannien vid tidpunkten för utdelandet av priset.

2013 David P. Farrington

Brottslighetens omfattning, karaktär, variation i tid och rum, samt åtgärder mot brott. Farrington fick priset för sin forskning om utvecklingen av kriminellt beteende under stora delar av livsförloppet. Han och kollegors Cambridge Study in Delinquent Development gav möjligheter till att vidareutveckla och pröva flertalet teorier om brottslighetens orsaker samt effekter av åtgärder mot brott. Farrington har också givit ett stort bidrag till våra kunskaper om effektiva metoder inom brottsprevention.

Brottsförebyggande börjar i barndomen

David P. Farrington tilldelades Stockholmspriset i Kriminologi 2013 för sin forskning om hur brottslighet utvecklas över tid och hur tidiga insatser kan minska risken för framtida brottsligt beteende.

Farrington var en föregångare inom evidensbaserade program för tidiga insatser mot kriminalitet där man studerat om det är möjligt att tidigt i livet förebygga framtida kriminalitet. Han har påverkat beslutsfattare världen över genom att på ett unikt sätt kombinera sina egna forskningsfynd med annan forskning.

Tidiga insatser mot brott lönar sig

Farrington fokuserade sina rekommendationer på fyra centrala slutsatser: risk- och skyddsfaktorer för framtida kriminalitet uppträder mycket tidigt i livet; barn med hög risk kan bli hjälpta praktiskt taget redan från födseln; ett stort antal program för barn under tio år är mycket effektiva; investeringar i program med tidiga insatser mot kriminalitet sparar enorma summor av skattebetalarnas pengar.

Farrington har systematiskt granskat all forskning på engelska om risk- och skyddsfaktorer som indikerar sannolikheten för att barn blir kriminella i vuxen ålder. Han har skapat en lista över effektiva politiska alternativ för att spara kostnader relaterade till framtida brottslighet genom tidiga brottsförebyggande insatser.

Unikt kombinerat forskning

Farrington har på ett unikt sätt kombinerat sin egen ursprungliga forskning med bedömningar av annan forskning för att påverka regeringar runt om i världen att använda sig av evidensbaserade brottspreventiva åtgärder. Han har också haft inflytande på finansieringen av specifika program av nationella regeringar. Han är författare till hundratals vetenskapliga artiklar inom området utvecklingskriminologi och brottsprevention.

[Läs mer om pristagarna \(extern länk\)](#)

Född 1948 i USA. Daniel S. Nagin var professor vid Carnegie Mellon University, USA vid tidpunkten för utdelandet av priset.

2014 Daniel S. Nagin

Samhällets åtgärder mot brott. Nagin belönades för sina metodologiskt mycket avancerade studier av avskräckande effekter av straffet. Hans resultat visar att det är svårt att påvisa avskräckande effekter av dödsstraffet och att även avskräckande effekter av andra påföljder är begränsade. Enligt Nagins forskningsresultat ger livstidsstraff utan möjlighet till villkorlig frigivning inte bättre preventiva effekter än tidsbestämda straff. Han framhåller att en hög brottsupplärning har större brottsförebyggande effekt än långa fängelsestraff.

Forskning om straffets avskräckande effekter

Daniel S. Nagin tilldelades Stockholmspriset i Kriminologi 2014 för sin forskning om hur sannolikheten att bli upptäckt och straffad påverkar brottsligheten, och för sitt bidrag till en mer evidensbaserad användning av fängelser.

Nagin har i sin forskning studerat avskräckningseffekten av straffrättsliga påföljder. År 2012 publicerade USA:s National Research Councils kommitté för dödsstraff och avskräckning, som leddes av Nagin, en rapport. Kommittén konstaterade där att forskningen om dödsstraffets avskräckande effekt var bristfällig och inte gav några entydiga svar.

Nagin har även forskat om användningen av statistiska metoder för att analysera longitudinella data, samt om förändringar i kriminellt beteende under livets gång.

Minskade fängelsepopulationen

Nagins forskning fokuserade på utvecklingen av kriminella och antisociala beteenden över livsförloppet och utvecklingen av statistiska metoder för att studera effekterna av samhällets åtgärder i syfte att minska brottsligheten.

Den övergripande slutsatsen av Nagins forskning är att samhället har bättre förutsättningar att förebygga brott om man satsar på att öka upptäcktsrisken, det vill säga att man ökar sannolikheten för att förövaren åker fast, än att satsa på strängare straff.

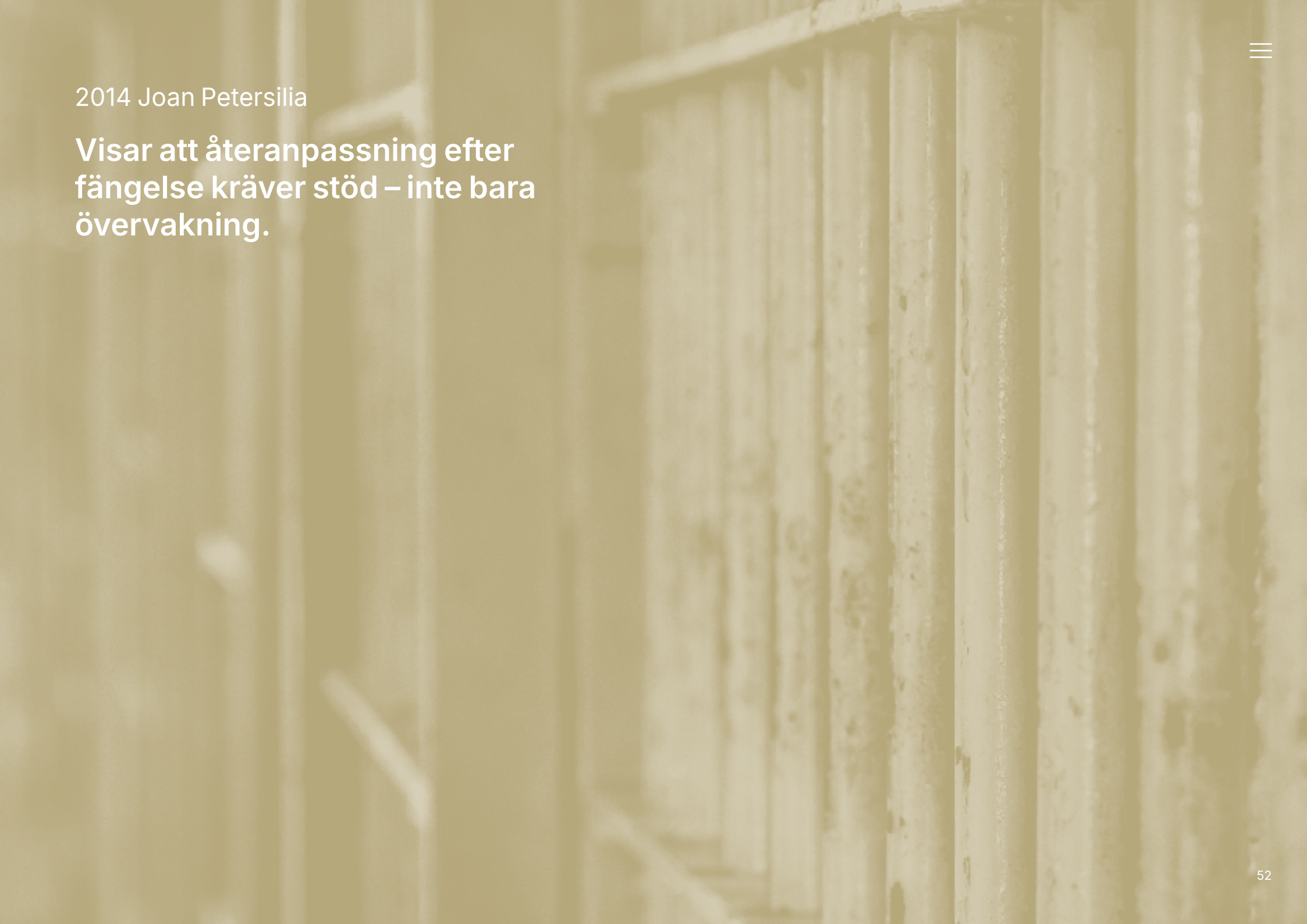
Han har presenterat starka empiriska belägg för att satsningar på välfungerande polisarbete ger betydligt större effekt på brottsligheten än en ökning av fängelsepopulationen.

Hans fynd om effekterna av fängelsestraff bidrog till att antalet personer i fängelse minskade för första gången på fyra decennier i USA.

[Läs mer om pristagarna \(extern länk\)](#)

2014 Daniel S. Nagin

**Visar att risken att åka fast stoppar
brott bättre än stränga straff.**

The background of the slide is a close-up, slightly out-of-focus photograph of vertical metal bars, likely from a prison cell. The bars are a light, weathered grey color. The lighting is soft, creating a somber and institutional atmosphere. The bars run vertically across the entire frame, with some horizontal bars visible at the top and bottom.

2014 Joan Petersilia

**Visar att återanpassning efter
fängelse kräver stöd – inte bara
övervakning.**

Född 1951 i USA. Joan Petersilia var professor vid Stanford University, USA vid tidpunkten för utdelandet av priset.

Brottsbekämpning genom återintegrering

Joan Petersilia tilldelades Stockholmspriset i Kriminologi 2014 för sin forskning om hur fängelsestraff och frivård kan utformas för att minska risken för återfall i brott och främja en effektiv återanpassning till samhället.

Hennes arbete har bidragit till en förändring av användandet av fängelser och frivård, grundat på fakta om vad som fungerar – och vad som inte gör det.

Petersilias forskning om återfallsförbrytare bidrog till att USA mångdubblade satsningarna på stöd åt före detta fångar under den högriskperiod som inträffar direkt efter att de har kommit ut ur fängelset, ofta utan någon bostad eller något arbete att gå till.

Drev på USA:s straffreformer

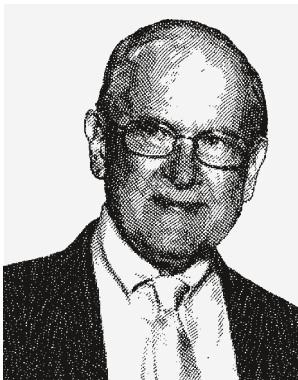
Vid mottagandet av priset hade Petersilia ägnat mer än 30 år åt att studera effektiviteten hos straffrättsliga myndigheter i USA. I sin forskning har hon bland annat belyst de förödande konsekvenserna – för förövare, familjer och lokalsamhällen – av den massiva ökningen av antalet fångar i USA.

Petersilia har spelat en nyckelroll i att påverka straff- och fängelsereformer i Kalifornien och andra delstater. Hennes arbete har bidragit till att förena den politiska analysen av fängelsestraff, villkorlig frigivning, återfall i brott och förnyat fängelsestraff. Utifrån denna analys har hon föreslagit evidensbaserade alternativ till det gällande straffsystemet.

2014 Joan Petersilia

Samhällets åtgärder mot brott. Petersilia belönades för sin forskning om fängelsestraff och återfall i grov brottlighet som leder till nya fängelsedomar. Hon har genom sin forskning bland annat visat att tidigare fångars situation efter frigivning påverkar risken för återfall i brott. Hon har också bidragit starkt till reformering av fångvården i Kalifornien, vilket har resulterat i minskande antal fångar i delstaten.

[Läs mer om pristagarna \(extern länk\)](#)

Född 1941 i Storbritannien.
Ronald V. Clarke var professor
vid School of Criminal Justice,
Rutgers University, USA vid
tidpunkten för utdelandet
av priset.

Född 1945 i Storbritannien.
Patricia Mayhew var konsult
inom kriminologi i Storbritannien
vid tidpunkten för utdelandet
av priset.

2015

Ronald V. Clarke Patricia Mayhew

Brottslighetens omfattning, karaktär, variation i tid och rum samt orsaker på samhälls-, grupp- och individnivå.

Clarke och Mayhew belönades för sin forskning om hur den så kallade tillfällesstrukturen påverkar individens handlande. I deras ursprungliga forskning analyserades sambandet mellan användning av hushållsgas och självmordsfrekvensen i England och Wales. Deras forskning har även haft stor betydelse för utformningen av brottspreventiva åtgärder.

A close-up, blue-tinted photograph of a gas burner on a stove. The burner is in the center, with its multiple gas ports visible. The background is blurred, showing other parts of the stove and kitchen fixtures.

2015 Ronald V. Clarke

**Visar att oväntade förändringar i samhället
kan ge nya kriminologiska insikter.**

2015 Patricia Mayhew

**Visar att färre tillfällen att begå brott
leder till minskad brottslighet.**

Enkel prevention blev global modell

De brittiska kriminologerna Ronald V. Clarke och Patricia Mayhew tilldelades Stockholmspriset i Kriminologi 2015. De har på ett unikt sätt bidragit till en förändring av brottsförebyggande strategier över hela världen och satt fokus på vad som kännetecknar de situationer där brott ofta begås.

Clarke och Mayhew har visat att brottsförebyggande åtgärder ofta kan vara ganska enkla och ändå mycket effektiva. Det är inte bara sociala och psykologiska faktorer som får människor att begå eller avstå från att begå brott, utan även den fysiska utformningen av miljön. Karaktären på gatumiljö och byggnader, eller tillgängligheten till värdefulla föremål, kan påverka sannolikheten för att ett brott begås.

Enkel förändring minskade självmorden

Mellan 1963 och 1975 skedde en oväntad minskning av självmord i England och Wales, vilket väckte Clarkes och Mayhews intresse. 1988 publicerade de en rapport som visade

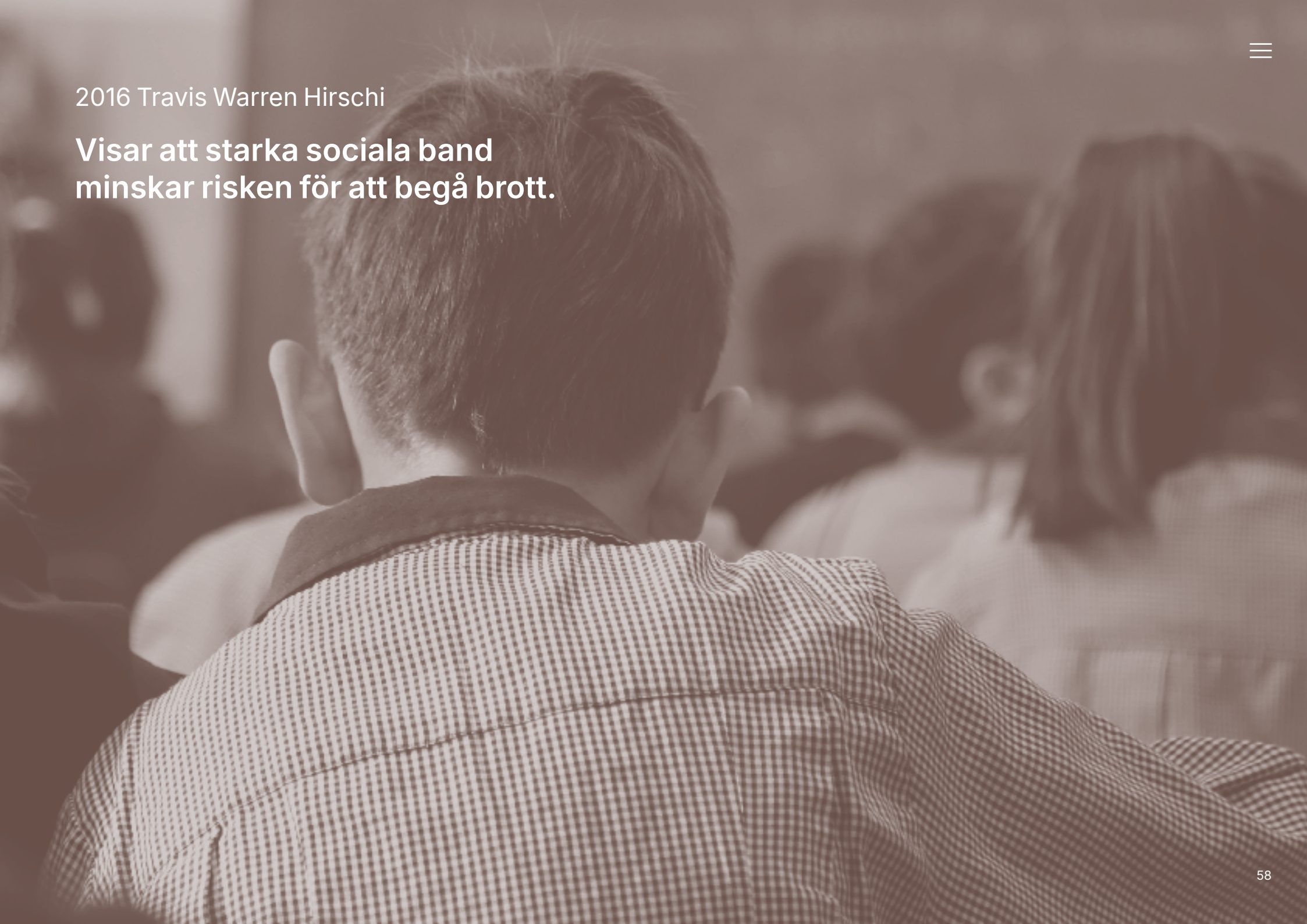
att minskningen var en följd av att den kemiska sammansättningen av hushållsgas hade ändrats. Det blev helt enkelt svårare att begå självmord bara genom att sätta på gasen. Slutsatsen blev att praktiska möjligheter att utföra en viss handling har stor betydelse för om handlingen kommer att äga rum eller inte.

Strategier för hela världen

Clarkes och Mayhews arbete har bidragit till att omforma brottsförebyggande strategier över hela världen. Istället för att bara fokusera på de sociala och psykologiska faktorer som motiverar brottslingar att begå brott, kan det i vissa fall vara effektivare att förändra egenkaperna i de situationer där brott upprepade gånger inträffar.

Deras arbete har starkt bidragit till den snabba utvecklingen och tillämpningen av så kallad "situationell brottsprevention" inom både offentlig och privat sektor. På många håll i världen, inte minst i Sverige, har detta medfört en kraftig minskning av bland annat antalet inbrott, bilstölder och rån.

[Läs mer om pristagarna \(extern länk\)](#)

2016 Travis Warren Hirschi

**Visar att starka sociala band
minskar risken för att begå brott.**

Född 1935 i USA. Travis Warren Hirschi var professor emeritus i sociologi vid University of Arizona, USA vid tidpunkten för utdelandet av priset.

2016 Travis Warren Hirschi

Brottslighetens orsaker. Hirschi belönades för sitt bidrag till utveckling av kriminologisk teoribildning. Hans teori om differentiella associationer förklarar varför människor inte begår brott. Enligt Hirschi avstår människor från att begå brott om de har starka band till det etablerade samhället. Dessa band benämns av honom som anknytning (attachment), åtagande (commitment), delaktighet (involvement) och övertygelse (belief).

Varför människor inte begår brott

Travis Warren Hirschi tilldelades Stockholmspriset i Kriminologi 2016 för sin banbrytande forskning om hur relationer till föräldrar och kamrater påverkar ungas laglydnad.

Resultatet av Hirschis vetenskapliga arbete beskrivs ofta som den moderna tidens mest inflytelserika kriminologiska teori och har stimulerat till ytterligare forskning.

Hans *Social Bonding Theory* är en kontrollteori som försöker besvara frågan varför människor inte bryter mot lagen.

Inflytelserik kriminologisk teori

Den första studien inleddes 1965, där Hirschi samlade in uppgifter om 4077 tonåringar i staden Richmond i Kalifornien för att utveckla och testa sin teori om brott. Hirschi frågar inte varför individer bryter mot lagen, utan varför de inte bryter mot lagen. Hans svar är att ungdomar avstår från att begå brott när de har en stark anknytning till det etablerade samhället. Föräldrar spelar här en central roll.

De band som knyter individen till samhället kan delas in i fyra typer. Det första är anknytning till konventionella personer, som föräldrar, lärare eller laglydiga kamrater. Det andra handlar om åtagande – att individen investerar

i utbildning, arbete och ett hederligt liv. Det tredje bandet är delaktighet i konventionella aktiviteter, såsom skola, arbete eller föreningsliv. Det fjärde handlar om en övertygelse om att samhällets regler är legitima, vilket yttrar sig i positiva attityder till lagstiftning och myndigheter – och negativa attityder gentemot brott och missbruk.

Stark anknytning till föräldrar viktig

I sina studier av självrapporterad och registrerad brottslighet samt attityder hos ungdomar visade Hirschi att graden av anknytning till föräldrarna i sig inte förhindrade brott direkt, men att det formade ett engagemang, en delaktighet och en tro på konventionella värden. Även med okonventionella föräldrar fann Hirschi att en stark anknytning till den ena eller båda föräldrarna verkade förhindra brottslighet och ökade dessutom graden av respekt för polisen.

[Läs mer om pristagarna \(extern länk\)](#)

Född 1945 i USA. Cathy Spatz Widom var professor i psykologi vid John Jay College of Criminal Justice, USA vid tidpunkten för utdelandet av priset.

2016 Cathy Spatz Widom

Forskning om brottsoffer samt brottslighetens orsaker.

Widom fick pris för sin forskning om hur övergrepp under tidig barndom påverkar individens senare utveckling.

Utifrån den unika empiriska databasen över utsatta barn som hon skapade, kunde hon visa att barn som utsatts för övergrepp såsom våld, inklusive sexuellt våld, samt barn som har försummats av sina föräldrar, hade betydligt ökad risk för att utveckla en mängd olika psykologiska, sociala och även hälsomässiga problem senare i livet. Bland dessa problem fanns även brottslighet, i synnerhet våldsbrottslighet bland pojkar.

Nyanserade bilden av våld och föräldraskap

Cathy Spatz Widom tilldelades Stockholmspriset i Kriminologi 2016 för sin banbrytande forskning om hur barndomens utsatthet påverkar risken för framtida kriminalitet – och för att ha visat att våld inte nödvändigtvis föder våld.

I sin forskning fann Widom att barn som farit illa i ung ålder hade en ökad risk för att själva utöva våld och hamna i kriminalitet i vuxen ålder, men att de flesta inte gjorde det. Hon visade bland annat att våld långtifrån alltid föder våld.

Föräldraskap viktigt

Hennes arbete ger stöd till Hirschis tes om att även ett dåligt föräldraskap kan ha bra inslag och att även kriminella föräldrar inte sällan kan bygga ett starkt band till sina barn och lära dem att skilja på rätt och fel.

Medan Hirschi visade vad föräldrar kan göra rätt, visade Widom, som varit en pionjär inom systematisk kriminologisk forskning om föräldraskap, vad föräldrar kan göra fel.

Barndomen lämnar spår

Mellan år 1967 och 1971 studerade Widom 908 barn i en stad i den amerikanska mellanvästern som före 11 års ålder varit utsatta för våld och/eller grov försummelse av sina föräldrar eller andra närstående. Hon jämförde sedan dessa barn med en kontrollgrupp bestående av 667 barn som inte hade blivit utsatta för övergrepp eller försummelse.

Under två decenniers uppföljning fann hon att de barn som farit illa i ung ålder hade en ökad risk för att själva utöva våld och hamna i kriminalitet i vuxen ålder men att de flesta, även i den mest utsatta gruppen, inte gjorde det så ofta som förväntat.

[Läs mer om pristagarna \(extern länk\)](#)

2016 Cathy Spatz Widom

**Visar att även kriminella föräldrar
inte sällan kan fostra sina barn till
goda samhällsmedborgare.**

A sepia-toned photograph of a youth soccer team huddled together on a field. The players are wearing dark jerseys with white numbers and white stripes on the sleeves. The numbers 15 and 17 are clearly visible on the backs of two players in the foreground. They are all hugging each other, with their arms around each other's shoulders. The background is blurred, showing a grassy field and some spectators in the distance.

2016 Per-Olof Wikström

**Visar att brott ofta är resultat
av individens moraliska val
i specifika situationer.**

Född 1955 i Sverige. Per-Olof Wikström var professor i kriminologi vid University of Cambridge, Storbritannien vid tidpunkten för utdelandet av priset.

2016 Per-Olof Wikström

Brottslighetens orsaker. Wikström fick priset för att ha bidragit till kriminologi genom förfining av metoder för longitudinell kriminologisk forskning samt genom bidrag till teoribildning inom kriminologi. I sin teori, *Situational Action Theory*, framhåller han att brott, som är överträdelse av moraliska normer, är resultatet av en interaktion mellan individens personliga egenskaper och miljöfaktorer.

Föräldraskapets roll i brottsprevention

Per-Olof Wikström belönades med Stockholmspriset i Kriminologi 2016 för sin forskning om hur sociala miljöer och kamratrelationer påverkar ungas brottslighet.

Wikströms forskning har givit stora insikter om den roll som föräldrar spelar för att förebygga ungdomsbrottslighet. Baserat på en omfattande studie utvecklade han sin *Situational Action Theory* som förfinar och förstärker de slutsatser som tidigare dragits av Hirschi och Widom.

Omfattande forskning om barn

Wikström var den första svenska kriminologen att tilldelas Stockholmspriset i Kriminologi. I sin forskning beskriver han på ett mycket detaljerat sätt barnets aktiva deltagande i relationer med föräldrar, andra närstående samt jämnåriga kamrater. Dessa relationer präglas av ömsesidig och pågående påverkan som formar moral, självkontroll och exponering för olika situationer.

Under en tioårig studie av 716 familjer i den etniskt blandade staden Peterborough i England utvecklade Wikström sin teori. I studien mätte han ungdomarnas beteende dag-för-dag, var de var, med vem eller vilka och i vilka kriminogena eller moraliskt farliga miljöer de befann sig. På detta sätt kunde Wikström testa prediktioner om kriminalitet på nya sätt. Hans data inkluderade exponering för moraliskt farliga situationer, liksom ungdomarnas moraliska övertygelser och benägenhet att begå brott.

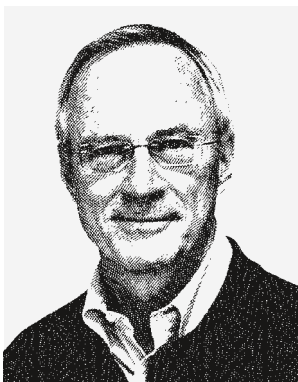
Moraliskt val

Wikströms teori är en integrativ kriminologisk teori som förklarar varför människor begår brott genom att kombinera individens moral med den situation som individen befinner sig i. Brott är således ett resultat av ett moraliskt val i en specifik situation, snarare än enbart en konsekvens av sociala strukturer eller personlighetsdrag. Med detta som utgångspunkt kan olika preventiva strategier utvecklas.

[Läs mer om pristagarna \(extern länk\)](#)

2017 Richard E. Tremblay

**Visar att aggressivt beteende
hos barn kan förebyggas genom
tidiga insatser.**

Född 1944 i Kanada. Richard E. Tremblay var verksam som professor emeritus vid University of Montreal, Kanada vid tidpunkten för utdelandet av priset.

2017 Richard E. Tremblay

Brottslighetens orsaker och samhällets åtgärder mot brott. Tremblay fick priset för sin forskning om interaktion mellan biologiska och sociala orsaker till våldsbeteende. Han visade genom noggranna studier att individens våldsbeteende kulminerar i tidig barndom. Av hans forskning framgår bland annat att för att de preventiva åtgärderna mot våld ska vara framgångsrika måste de påbörjas tidigt under individens livsförlopp.

Tidig prevention som fungerar

Richard E. Tremblay tilldelades Stockholmspriset i Kriminologi 2017 för sin forskning om sambanden mellan biologiska och sociala faktorer i utvecklingen av aggressivt och kriminellt beteende, med särskilt fokus på tidiga preventionsinsatser och föräldraskapets betydelse.

Tremblay kombinerade forskning med noggranna tester av åtgärder som kan leda till minskat våld och annan kriminalitet. Tremblays forskning började i Montreal på 1980-talet. Vid tiden för mottagandet av priset var han även verksam i Paris och Dublin, där han bland annat forskade kring prenatalt brottsförebyggande arbete där blivande mödrar i riskzoner står i centrum. Tremblays forskning har erbjudit betydande möjligheter till konkreta och tydliga rekommendationer rörande åtgärdsprogram för föräldrar och barn i syfte att förebygga våld och annan kriminalitet.

Barn som mest våldsamma vid tre års ålder
Toppåldern för våldsamhet är inte 18 år utan tre år, vilket medför stora konsekvenser för våldsförebyggande åtgärder. Tremblay har i sin forskning belyst hur både genetiska och epigenetiska faktorer samverkar med miljön för att påverka utvecklingen av aggressivt och

antisocialt beteende. Han betonar särskilt att miljöpåverkan, såsom ogynnsamma förhållanden under graviditet och småbarnsår, kan leda till epigenetiska förändringar som påverkar genuttryck och därmed individens beteende. Våldsbensägenheten hos en ung individ behöver inte accepteras utan kan påverkas.

Bland andra viktiga studier som Tremblay genomförde bör nämnas en studie i Montreal som visade att barn som lidit trauma vid förlossningen och som gick i förskola visade större våldsbensägenhet än barn som lidit liknande trauman men som inte gick i förskola. Studien pekar således på att förskolan ibland kan vara olämplig för sårbara barn.

Forskning som påverkat andra områden

Tremblays team har inom ett brett spektrum av områden producerat publikationer i tidskrifter inom pediatrik, psykiatri, psykologi, neurovetenskap, genetik, epigenetik, ekonomi, sociologi, statistik, utbildning, hypertoni, endokrinologi, folkhälsa samt inom kriminologi. Hans tvärvetenskapliga ansats är ett föredöme för yngre forskare som vill utveckla och testa effektivare program. Hans meritlista visar att sådana praktiska tillämpningar inte kräver att man överger grundvetenskapen.

[Läs mer om pristagarna \(extern länk\)](#)

Född 1931 i USA. Herman Goldstein var professor emeritus vid University of Wisconsin Law School, USA vid tidpunkten för utdelandet av priset.

2018 Herman Goldstein

Samhällets åtgärder mot brott. Goldstein fick priset för sin pionjärinsats inom utvecklingen av effektivt polisarbete. Hans koncept för problemorienterat polisarbete går ut på att polisen inte bara ska reagera på brott utan även söka efter orsaker till det inträffade så att liknande händelser kan förebyggas i framtiden. Problemorienterat polisarbete tillämpas idag av poliskårer över stora delar av världen.

Forskning som förändrade polisarbetet

Herman Goldstein tilldelades Stockholmspriset i Kriminologi 2018 för sin forskning om hur polisens arbete kan effektiviseras genom ett problemlösande angreppssätt, och för sitt livslånga arbete med att belysa polisens roll, befogenheter och ansvar i ett demokratiskt rättssystem.

Goldstein är världens mest inflytelserika forskare inom området modernt polisarbete. Hans forskning kring "Problemorienterat polisarbete" (POP) har lett till att polisen idag fokuserar mer på att uppnå konkreta resultat av vidtagna åtgärder och mindre på traditionella rutinuppgifter. Goldsteins utgångspunkt var att polisarbetet inte var tillräckligt inriktat på att uppnå specifika mål kopplade till specifika problem.

Hitta mönster i brottsligheten

Resultaten av hans forskning, som först publicerades 1979, har lett till en utveckling av nya strategier inom polisen som fokuserar på att identifiera mönster i brottsligheten. Det gör det möjligt för polisen att arbeta med mer sammansatta problembilder istället för att hantera varje händelse som ett isolerat fall.

Goldsteins arbete har också haft en viktig inverkan på polisforskningen eftersom den uppmuntrar polisen och forskare att samarbeta för att utvärdera effekterna av polisiärt arbete.

Goldstein tilldelades även priset för ett livslångt och banbrytande arbete med de bredare frågorna kring polisens funktion i samhället såsom befogenheter, samhällsansvar, poliskorruption och polisens roll i rättssystemet.

Förebyggande av gängvåld

Bland de mest relevanta strategierna i det problemorienterade tillvägagångssättet är de som handlar om kroniskt och grovt våld. I slutet av 1990-talet använde exempelvis polisen i Boston och forskare vid Harvard en POP-strategi för att minska gängvåld. Taktiken gick ut på att övertala våldsbrottslingarna att ta samhällets hjälp för att avstå från våld. Om de inte antog detta erbjudande kunde de förvänta sig negativa konsekvenser. Denna strategi ledde till att antalet mord i Boston sjönk drastiskt.

Tillvägagångssättet har sedan dess tillämpats framgångsrikt på ett stort antal platser med omfattande gängvåld, både i USA och i resten av världen, bland annat i Sverige. Denna metod som kallas fokuserad avskräckning har även tillämpats med stor framgång på problem såsom våld i hemmet och speciellt brottsutsatta områden.

[Läs mer om pristagarna \(extern länk\)](#)

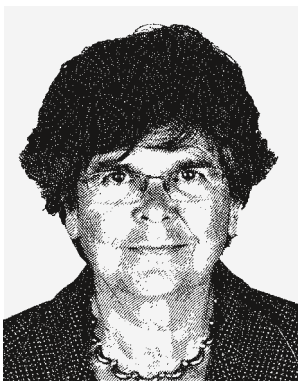
2018 Herman Goldstein

**Visar att bra polisarbete löser
problem – inte bara brott.**

2019 Ruth Dreifuss

**Visar att kontrollerad utdelning
av lagligt heroin till beroende
kan förbättra deras hälsa och
minska brottsligheten.**

Född 1940 i Schweiz. Ruth Dreifuss var ordförande för Global Commission on Drug Policy vid tidpunkten för utdelandet av priset.

2019 Ruth Dreifuss

Samhällets åtgärder mot brott. Dreifuss belönades för att, i egenskap av högt uppsatt politiker, ha genomfört reformer inom drogpolitiken som bygger på kriminologisk forskning. Hon var drivande i att reformera Schweiz narkotikapolitik genom att introducera skadereducerande åtgärder, så som kontrollerad tillgång till heroin för missbrukare, vilket minskade både dödsfall och brottslighet hos dem. Hennes insatser har påverkat global narkotikapolitik och visat på framgångsrika alternativ till repressiva metoder.

Politiskt mod förändrade narkotikapolitiken

Ruth Dreifuss tilldelades Stockholmspriset i Kriminologi 2019 för sitt pionjärbete som på ett väsentligt sätt förbättrat behandlingen av narkotikamissbruk.

Dreifuss belönades för sitt unika politiska reformarbete, baserat på kriminologisk forskning, för att minska skador orsakade av allvarligt narkotikamissbruk. Hennes arbete har bidragit till att förändra och förbättra narkotikapolitiken.

Legal förskrivning av heroin

Dreifuss, som var inrikesminister i Schweiz åren 1993–2002 och förbundsresident 1999, var den främsta politiska försvararen av statligt assisterat narkotikabruk. Hon initierade lagändringar som möjliggjorde ett unikt försök att testa en ny behandling av heroinmissbrukare. I dessa experiment erbjöds individer som misslyckats med sina metadonbehandlingar en så kallad "Heroin-Assisterad-Terapi" (HAT).

Det innebar att de gavs möjlighet att injicera legalt förskrivet heroin i medicinskt övervakade anläggningar. Frågan var huruvida metoden kunde göras säker och hur det skulle påverka missbrukarnas beteende. Det visade sig att försöken avsevärt minskade missbrukarnas brottslighet samtidigt som deras hälsa förbättrades.

Resultatet av dessa försök och lagstiftningsarbetet inspirerat av Dreifuss, blev att HAT-behandlingen därefter blev rutinmässigt tillgänglig i Schweiz.

Dreifuss politiska mod lade grunden för ytterligare försök inom området i Tyskland, Nederländerna, Storbritannien och Kanada. Alla dessa experiment uppvisade resultat som överensstämde med dem i Schweiz.

[Läs mer om pristagarna \(extern länk\)](#)

Född 1944 i Australien. Peter Reuter var professor vid University of Maryland i College vid tidpunkten för utdelandet av priset.

2019 Peter Reuter

Brottslighetens karaktär samt samhällets åtgärder mot brott. Reuter tilldelades priset för sin forskning om narkotikamarknader samt viktiga insatser inom drogpolitisk forskning. Hans arbete har bidragit till djupgående insikter i hur olika drogpolitiska åtgärder påverkar både brottslighet och folkhälsa. Reuter har särskilt fokuserat på att analysera effekterna av olika strategier för att kontrollera och reglera narkotikamarknader, vilket har bidragit till en mer evidensbaserad och human narkotikapolitik globalt.

Forskning om effekter av narkotikabekämpning

Peter Reuter tilldelades Stockholmspriset i Kriminologi 2019 för sitt pionjärbete inom drogpolitisk forskning som på ett väsentligt sätt förbättrat behandlingen av narkotikamissbruk.

Reuter fick internationell uppmärksamhet när han förklarade och försvarade de schweiziska försöken med en ny narkotikapolitik, initierade av politikern Ruth Dreifuss.

Förändring av narkotikapolitiken

Han ägnade decennier åt att undersöka sambandet mellan narkotikapolitik och brottslighet. Hans gedigna forskning ledde till samma insikter och slutsatser som de schweiziska fältstudierna. Genom att studera hur kriminalisering av narkotikabruk och dess verkställighet påverkar brottslighet och hälsa, identifierade Reuter metoder som utan legalisering av narkotika kan minska narkotikabrottsligheten och förbättra hälsan. Hans studier om effekterna av drogpriser och tillgänglighet av narkotika visade att många av fördelarna med förbud mot narkotikabruk kan uppnås med mindre

ingripande åtgärder. Enbart straffinriktad bekämpning av narkotikaproblemet kan öka brottsligheten utan att minska narkotikakonsumtionen.

Genom att förklara dessa nya behandlingsmetoder, inklusive den schweiziska modellen, har Reuters forskning lett till en förändring av narkotikapolitiken i bland annat Brasilien, Peru, Malaysia, Nya Zeeland, Schweiz, Storbritannien, Vietnam, Uruguay och USA.

Ineffektiv narkotikapolitik

Reuters forskning visade tydligt att det fanns avsevärda begränsningar i många befintliga metoder för narkotikabekämpning. Han visade till exempel redan 1998 varför även mycket stora och ökade polisiära insatser i kampen mot kokainsmuggling från Latinamerika bara marginellt skulle påverka det amerikanska kokainproblemet. Reuter ansåg också att programmen för besprutning av narkotikaodlingar i Latinamerika inte gav avsedda effekter.

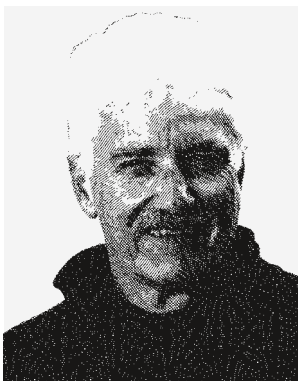
Hans forskning var mycket viktig för att omfördela resurserna i kampen mot narkotikan.

[Läs mer om pristagarna \(extern länk\)](#)

A sepia-toned photograph of a person's hands, one holding a small object, possibly a cigarette, against a textured wall. The image is overlaid with a semi-transparent olive-green filter.

2019 Peter Reuter

**Visar att effektiv narkotikapolitik
måste baseras på evidens.**

Född 1946 i USA. Philip J Cook var professor emeritus vid Duke University vid tidpunkten för utdelandet av priset.

2020 Philip J. Cook

Brottslighetens omfattning, karaktär samt samhällets åtgärder mot brott. Cook tilldelades priset för sin omfattande forskning om vapenvåld och dess effekter på samhället. Hans arbete har gett djupgående insikter i hur vapenlagar påverkar brottslighet och folkhälsa och vilka ekonomiska konsekvenser vapenvåldet har. Cook har särskilt fokuserat på att analysera effekterna av olika strategier för att kontrollera och reglera vapenmarknader. Han har visat hur statlig vapenkontroll kan minska vapenrelaterad brottslighet och skador orsakade av skjutvapen.

Vapenkontroll som räddar liv

Philip J. Cook tilldelades Stockholmspriset i Kriminologi 2020 för sin evidensbaserade forskning om vapenvåldets effekter på samhället och vikten av effektiva vapenlagar.

Cook tilldelades priset för sin banbrytande forskning om hur vapenkontroll påverkar brott, folkhälsa och samhällsekonomi. Han har visat att reglering av vapenmarknader kan minska skjutvapenvåld och dess skador.

Bidrag till forskningen som ekonom

Som ekonom har han kunnat berika det kriminologiska forskningsfältet med sina teoretiska och metodologiska kunskaper. Han har utvecklat viktiga metoder för att visa och förstå vilken avgörande roll tillgången till skjutvapen har för antalet dödsfall. Samtidigt har han motbevisat påståendet att tillgänglighet till skjutvapen inte skulle påverka volymen av skador. På ett övertygande sätt har han kunnat visa att detta påstående är falskt.

Cooks arbete har varit avgörande för en hel generation forskare. Det har även givit politiska beslutsfattare tydliga och evidensbaserade underlag. Dessa kan användas för att vidta effektivare åtgärder, med målet att minska det massiva lidande som orsakas av skjutvapen.

Fler skjutvapen ökar dödligt våld

På 1970-talet började Cook att studera skillnader i tillgänglighet till skjutvapen i de amerikanska delstaterna. Han kunde visa att antalet skjutvapenrelaterade självmord var starkt korrelerade med tillgängligheten till skjutvapen i respektive delstat. Därefter kunde han skapa en modell, baserad på uppgifter om antalet skjutvapen på en viss plats, som kunde förutse antalet skjutvapenrelaterade dödsfall. Hans metod kunde även visa hur stor risken var att bli ihjälskuten vid ett rån i en specifik delstat. Modellen används idag av många forskare för att studera en rad fenomen, bland annat hur stor risken är att polisen skjuter någon till döds.

[Läs mer om pristagarna \(extern länk\)](#)

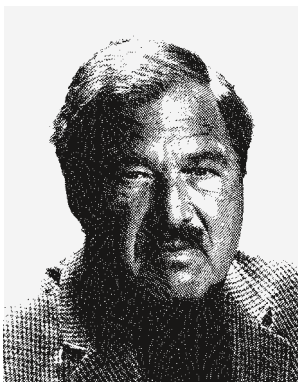
2020 Philip J. Cook

**Visar att utformningen av vapenlagstiftning
påverkar antalet dödsfall.**

2020 Franklin E. Zimring

**Visar att tillgången på skjutvapen i ett
samhälle påverkar antalet mord mer än
omfattningen av våldsbrottsligheten.**

Född 1942 i USA. Franklin E. Zimring var professor vid University of California i Berkeley, USA vid tidpunkten för utdelandet av priset.

2020 Franklin E. Zimring

Brottslighetens omfattning, karaktär samt samhällets åtgärder mot brott. Zimring fick priset för sina studier av våld. Han har bland annat visat sambandet mellan tillgång till vapen och dödligt våld. Utifrån sin forskning förespråkar han strikt vapenkontroll. Han har även studerat faktorer bakom den dramatiska minskningen av grov brottslighet i USA och andra länder sedan 1990-talet och framhåller de sociala och ekonomiska faktorernas betydelse. Hans forskning om effekter av dödsstraffet har gjort honom till stark motståndare mot den formen av straff.

Fler skjutvapen ger fler döda

Franklin E. Zimring tilldelades Stockholmspriset i Kriminologi 2020 för sin forskning om vapenvåldets effekter och rättssystemets roll i att förebygga brott.

Zimring belönades för sin omfattande forskning om vapenvåld och rättssystemets möjligheter och begränsningar att hantera det. Hans arbete har gett djupgående insikter i hur vapenlagar påverkar brottsnivåer och hur rättspolitiska beslut kan formas utifrån evidens snarare än antaganden. Zimring har särskilt fokuserat på jämförande analyser mellan länder. Han har visat hur rättsliga strategier kan minska skador orsakade av skjutvapen utan att kompromissa med rättssäkerheten.

Bidrag till forskningen som jurist

Han har som jurist varit tongivande i utvecklingen och tillämpningen av kriminologins vetenskapliga fält. Han har genom jämförande, empirisk forskning visat hur vapenvåldet i USA skiljer sig från andra länder och ifrågasatt föreställningen att strängare straff automatiskt leder till färre brott. Zimring har på ett övertygande sätt visat att rättssystemets struktur och funktion har stor betydelse för brottsligheten. Hans arbete har varit avgörande för en

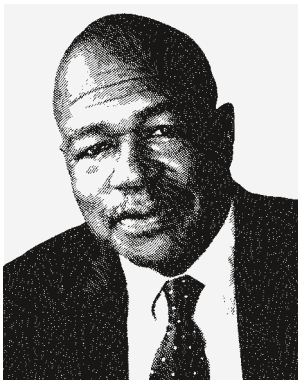
hel generation forskare och har gett politiska beslutsfattare tydliga och evidensbaserade underlag för att utforma mer effektiva och rättssäkra åtgärder mot vapenvåld.

Vapnet avgör hur dödligt våldet blir

I mitten av 1960-talet kunde Zimring och hans kollegor visa att våld med olika slags vapen resulterade i olika antal dödsfall per attack. Han utvecklade metoder för att klassificera olika typer av överfall. Hans forskning visade att vid samma typ av överfall, till exempel rån, blev omfattningen av skador på brottsoffren (inklusive risken för brottsoffrets död) mycket olika beroende på om attackerna var utförda med kniv, gevär, pistol eller hagelgevär.

Hans vidare forskning visade även att mordstatistiken i ett visst samhälle hade mer att göra med tillgången på skjutvapen än brottsvolymerna i stort. I sin bok *Crime is Not the Problem*, visade han till exempel att våldsbrottsligheten var högre i England än i USA, men att antalet dödsfall från våldsamma attacker var mycket högre i USA. Det kunde förklaras med att USA har ett betydligt större antal skjutvapen i privata händer.

[Läs mer om pristagarna \(extern länk\)](#)

Född 1943 i USA. Elijah Anderson var professor vid Yale University, USA vid tidpunkten för utdelandet av priset.

2021 Elijah Anderson

Brottslighetens omfattning, karaktär, variation i tid och rum samt orsaker på samhälls-, grupp- och individnivå. Anderson tilldelades priset för sina etnografiska studier av våld och sociala interaktioner i segregerade stadsdelar. Hans forskning har fördjupat förståelsen av hur sociala normer och interaktioner bland unga i ekonomiskt utsatta områden kan leda till våld.

Att förstå våldets sociala rötter

Elijah Anderson tilldelades Stockholmspriset i Kriminologi 2021 för sina mångåriga observationer och analyser av mekanismerna bakom våld i socialt och ekonomiskt segregerade områden, samt för sin forskning om hur sociala interaktioner bland unga kan leda till våld.

Andersons forskning handlar om några av vår tids mest angelägna frågeställningar; etnicitet, klass och individens villkor i urbana miljöer.

Våld i segregerade områden

Anderson har funnit att bland ekonomiskt och socialt utsatta minoriteter är strävan efter ett moraliskt och anständigt liv av stor betydelse. Genom omfattande fältstudier i Chicago och Philadelphia har han belyst de komplexa sociala strukturer som påverkar brottslighet och våld i urbana miljöer.

Hans forskning kan hjälpa oss att förstå hur våldet uppstår i segregerade urbana miljöer där fördomar och blockerade möjligheter gör

att status och heder kan bli viktigare än livet i sig, både det egna och andras. Utan sådana insikter är det svårt att utforma adekvata åtgärder mot kriminellt gängvåld, såväl i USA som i svenska städer.

Sociala relationer i ghetton

Andersons första bok, *A Place on the Corner*, är en studie av unga svarta mäns sociala relationer i ett storstadsghetto. Hans andra bok, *Streetwise*, handlar om etniska- och klassrelationer i en gentrifierad stadsdel i Philadelphia. Tredje boken, *Code of the Street*, undersöker våldets natur i innerstaden. Hans följande bok slutligen, *The Cosmopolitan Canopy*, är en studie av det offentliga rummet och beskriver hur olika människor möts i stadsmiljöer och kommer överens eller inte. Sådana urbana platser kan nu observeras inte bara i USA, utan i städer runt om i världen, inte minst i Sverige.

[Läs mer om pristagarna \(extern länk\)](#)

A full-page background image with a warm, golden-brown color overlay. It depicts a person from behind, crouching on a paved surface. The person is wearing a light-colored, short-sleeved shirt and dark trousers. In the background, there are blurred lights, suggesting an outdoor setting at night or dusk.

2021 Elijah Anderson

**Visar att förståelsen av mekanismer
bakom våldet i segregerade
bostadsområden är ett viktigt steg
i arbetet att förebygga det.**

2022 Peggy C. Giordano

**Visar att nära relationer både
kan vara en väg in i brottslighet
och en väg ut ur brottslighet.**

Född 1943 i USA. Peggy C. Giordano var professor emeritus vid Bowling Green State University vid tidpunkten för utdelandet av priset.

2022 Peggy C. Giordano

Brottslighetens karaktär och orsaker samt åtgärder mot brott. Giordano tilldelades priset för sin forskning om ungdomsbrottslighet och rehabilitering. Hennes arbete har fördjupat förståelsen av hur sociala relationer och individuella faktorer påverkar ungas brottsliga beteende och deras möjligheter till återanpassning i samhället. Giordano har särskilt fokuserat på betydelsen av familj, vänner och romantiska relationer som kan både befrämja brottsligheten och befrämja processen att lämna ett kriminellt liv bakom sig. Processen att lämna den brottsliga livsstilen beskrivs i hennes teori om kognitiv omstrukturering.

Livsresor bort från kriminalitet

Peggy C. Giordano tilldelades Stockholmspriset i Kriminologi 2022 för sin forskning om hur sociala relationer påverkar brottsligt beteende och möjligheten till förändring.

Giordano har bedrivit omfattande kriminologisk forskning om både orsaker till brott och samhällets möjligheter att förebygga återfall. Hon har särskilt ökat kunskapen om hur nära relationer och rehabiliteringsinsatser kan bidra till att lagöverträdare lämnar ett kriminellt liv. Hennes forskning har belyst hur viktiga sådana insatser är för att bryta brottskarriärer redan i ett tidigt skede.

Rehabiliteringsinsatser viktiga

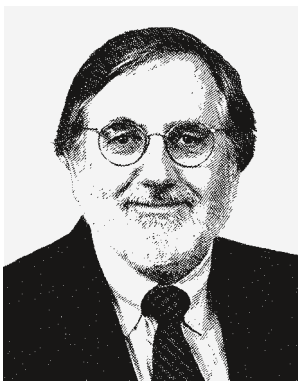
Giordano intresserade sig för betingelserna för att en individ ska upphöra med sitt brottsliga beteende. Hon fann bland annat att förutsätt-

ningen för en lyckad rehabilitering är att individen genomgår en "kognitiv förvandling", det vill säga på djupet ändrar sin syn på sig själv och sin omvärld. Behandling av brottsaktiva individer måste således sträva efter att åstadkomma en sådan förvandling.

Bred forskningsansats

Under sin långa forskningskarriär har Giordano med hjälp av blandad kvantitativ och kvalitativ metodik undersökt livsförloppen hos en större grupp av grovt kriminella individer och studerat de processer som leder till att de förr eller senare upphör med sin brottslighet. I en tid när kraven på höjda straff ökar visar Giordanos forskning att det är viktigt att inte tappa frågan om brottspåföljdernas rehabiliterande roll ur sikte.

[Läs mer om pristagarna \(extern länk\)](#)

Född 1951 i USA. Francis T. Cullen var professor emeritus vid University of Cincinnati's School of Criminal Justice, USA vid tidpunkten för utdelandet av priset.

2022 Francis T. Cullen

Orsaker till brott och samhällets åtgärder mot brott.

Cullen tilldelades priset för sin forskning om rehabilitering av brottslingar. Hans arbete har visat att väl utformade, evidensbaserade rehabiliteringsprogram, som till exempel kognitiv beteendeterapi, kan minska återfall i brott och vara effektivare än straff. Han visar att fungerande relationer med familj, vänner och samhället är avgörande för att hjälpa brottslingar att lämna kriminaliteten. Han har även bidragit till utveckling av flera kriminologiska teorier om orsaker till brott.

Rehabilitering som verktyg mot återfall

Francis T. Cullen tilldelades Stockholmspriset i Kriminologi 2022 för sin forskning om hur återfall i brott kan förebyggas genom evidensbaserade rehabiliteringsprogram.

Cullen har genom omfattande forskning bidragit till ökad förståelse för vad som minskar återfall i brott. Han har visat hur evidensbaserade rehabiliteringsprogram kan spela en avgörande roll i att hjälpa människor bort från kriminalitet. Cullen har också varit en stark förespråkare för att brottsprevention ska bygga på vetenskaplig kunskap och effektiv behandling – inte enbart på straff.

Rehabilitering kan bryta den kriminella banan

Hans forskning visade att även om fängelsestraff i sig inte minskar risken för upprepad kriminalitet kan rätt sorts behandling och rehabiliteringsprogram under och efter fängelsetiden vara mycket effektiva för att förhindra återgång till brottslighet.

Cullens forskning inom detta område var synnerligen viktig under den så kallade "nothing works"-tiden då både forskare och politiker trodde att återfall i brott inte kunde förebyggas. Han förknippas med "rehabiliteringens återkomst". Cullen och andra forskare visade med hjälp av noggranna analyser av forskning att det visst finns möjlighet att förebygga återfall både under fängelsetiden och efter frigivning. Han har också lyft vikten av att kriminalpolitiken inte bara ska vara effektiv, utan även etiskt försvarbar och socialt hållbar.

[Läs mer om pristagarna \(extern länk\)](#)

2022 Francis T. Cullen

**Visar att evidensbaserade
behandlingsåtgärder i fängelse,
snarare än själva inlåsningen,
förebygger återfall.**

Född 1968 i Mexiko. Beatriz Magaloni var professor vid Freeman Spogli Institute for International Studies vid Stanford University, USA vid tidpunkten för utdelandet av priset.

2023 Beatriz Magaloni

Samhällets åtgärder mot brott. Magaloni tilldelades priset för sin forskning som belyser hur polisorganisationer kan påverkas av populistiska krav på hårda tag, vilket ofta leder till brott mot rättsstatsprinciper och en ökning av våld i samhället. Hennes studier, främst i Mexiko och Brasilien, har visat att militarisering av polisen och användning av tortyr inte förbättrar allmän säkerhet, samtidigt som de underminerar mänskliga rättigheter. Hon har också visat att man med lagstiftningsreformer kan minska användningen av tortyr i polisförhör och förbättra transparensen i rättsväsendet.

Polisvåldet kan minskas

Beatriz Magaloni tilldelades Stockholmspriset i Kriminologi 2023 för sin forskning om polisvåld och hur det kan minskas.

Magaloni har i sin forskning identifierat konkreta åtgärder mot laglöshet och våld – oavsett om detta utövas av kriminella gäng eller av statliga myndigheter. Hon har visat på vilket sätt våld, fattigdom och social utsatthet förstärker varandra och att samhällets kamp mot dessa kan både öka och minska våldet beroende på hur metoderna utformas.

Belyser komplex polisverksamhet

Magaloni har bland annat visat att polisverksamhet är sårbar för populistiska krav på hårda polismetoder som bryter mot rättsstatsprincipen och att sådana metoder på sikt ökar våldet i samhället. Hennes omfattande forskning i Mexiko och Brasilien visar hur allmänhetens stöd för militarisering av polisväsendet kan försvaga mänskliga rättigheter utan att ge ökad allmän säkerhet. Magalonis arbete belyser komplexiteten i styrningen av polisverksamhet och pekar på risker med enkla lösningar på komplexa problem.

Kartlade polisarbete i favelorna

Som utbildad advokat i Mexiko och statsvetare i USA har Magaloni initierat innovativ kriminologisk forskning om polisens beteende i latinamerikanska länder. Hon har i sin forskning undersökt polismetoderna i Rio de Janeiros favelor. Bland annat analyserade hon vad som hände i ett hundratal favelor som kontrollerades av kriminella gäng, när militärpoliserna som verkade i dessa favelor ersattes med andra poliser som skulle stanna i lokalsamhället och bygga relationer. Militärpoliserna var poliser med militär skyddsutrustning och maskingevär som bokstavligen invaderade områden, dödade många människor och sedan åkte därifrån.

När militärpoliserna ersattes med vanliga poliser visade hennes forskning att det i omkring 60 procent av favelorna gav bättre effekt. I snitt minskade polisens dödliga våld med 45 procent. Även brottsligheten minskade och förtroendet för polisen steg.

[Läs mer om pristagarna \(extern länk\)](#)

2023 Beatriz Magaloni

Visar att krav på att polisen ska använda "hårda tag" snarare ökar än minskar våldet i samhället.

Född 1951 i USA. Gary LaFree var professor vid University i Maryland, USA vid tidpunkten för utdelandet av priset.

2024 Gary LaFree

Brottslighetens omfattning och karaktär samt orsaker på makronivå. LaFree tilldelades priset för sin forskning om sambandet mellan rättsväsendets legitimitet och brottsnivåer i samhället. Hans arbete har fördjupat förståelsen av hur förtroendet för rättsliga institutioner påverkar brottslighet och social ordning. LaFree har särskilt undersökt hur bristande legitimitet hos samhällsinstitutioner kan leda till ökad brottslighet. När samhället vidtar åtgärder för att öka samhällsinstitutioners legitimitet minskar brottsligheten. LaFree är också en framstående terrorismforskare.

Tillit som brottsförebyggande kraft

Gary LaFree tilldelades Stockholmspriset i Kriminologi 2024 för sin forskning om tillit till staten och rättssystemets roll i att förebygga brott.

Idén om att de styrande måste ha de styrdas samtycke – om det demokratiska samhället ska kunna fungera – är gammal, men vetenskapen om hur politiska beslutsfattare kan vinna, eller förlora, allmänhetens vilja till efterlevnad av lagar och regler är relativt ny. Denna vetenskap är starkt kopplad till modern kriminologisk forskning, både när det gäller teoriutveckling och empiriska studier.

Polisens roll i ett demokratiskt samhälle

Området är högaktuellt både i Sverige och internationellt. Särskilt aktuella är dessa frågor när det gäller samhällets åtgärder mot brott och andra störningar av samhällsordningen. Inte minst handlar det om polisens roll i ett demokratiskt samhälle. LaFrees forskning pekar på att om polisen tillämpar principer om korrekt, respektfullt och fördomsfritt bemötande av medborgarna, även de som bryter mot lagen, kan det leda till minskning av brottsbenägenheten på individnivå och samhällsnivå.

Förtroendet för polisen betydelsefullt

LaFrees forskning har visat att det ökade våldet i det amerikanska samhället under stora delar av 1900-talet var relaterat till snabba sociala, ekonomiska och politiska förändringar. Dessa förändringar minskade drastiskt allmänhetens förtroende för centrala samhällsinstitutioner, inte minst polisen. Förändringarna var mest påtagliga i socialt och ekonomiskt utsatta områden, med stor minoritetsbefolkning. När våldet i det amerikanska samhället sjönk under 1990-talet kom det enligt LaFree som ett svar på de nationella och lokala reformer som utformats för att ta itu med rasdiskriminering, orättvisor, samt sådana insatser som syftade till ökad utbildning och möjligheter till arbete för de mest utsatta grupperna av befolkningen. Detta ledde till att förtroendet för samhällsinstitutionernas legitimitet ökade och stabiliserades. Även utveckling av terrorproblematiken har ett samband med hur olika befolkningsgrupper upplever det etablerade samhällets legitimitet.

[Läs mer om pristagarna \(extern länk\)](#)

2024 Gary LaFree

Visar att människor som upplever att
staten behandlar dem rättvist och
respektfullt är mindre benägna att begå
brott och terrorhandlingar.

2024 Tom R. Tyler

**Visar att människors upplevelse
av rättssystemets legitimitet har
betydelse för deras laglydnad.**

Född 1950 i USA. Tom R. Tyler var professor vid Yale University vid tidpunkten för utdelandet av priset.

2024 Tom R. Tyler

Brottslighetens orsaker och samhällets åtgärder mot brott. Tyler tilldelades priset för sin forskning om rättsväsendets legitimitet och proceduriell rättvisa. Med proceduriell rättvisa menas myndighetsbeslut som fattas med transparens, opartiskhet och respekt för individen. Hans arbete har visat att när medborgare upplever att rättssystemet behandlar dem rättvist och respektfullt, ökar deras förtroende för myndigheterna och deras vilja att följa lagar och regler. Tyler har särskilt fokuserat på hur polisens interaktioner med allmänheten påverkar uppfattningen om rättvisa och legitimitet.

Legitimitet som brottsförebyggande kraft

Tom R. Tyler tilldelades Stockholmspriset i Kriminologi 2024 för sin forskning om rättssystemets legitimitet och hur upplevelsen av rättvisa påverkar människors vilja att följa lagen.

Tyler har genom sin forskning, bland annat fältexperiment, kraftigt utvidgat våra kunskaper om sambandet mellan människors benägenhet att bryta mot lagen och deras upplevelse av samhällsorganens, inte minst rättsväsendets, legitimitet.

Forskning om rättvisa

Tylers forskning handlar om de stora frågorna om varför människor lyder respektive inte lyder lagen, samt hur laglydnaden skulle kunna bli bättre.

Han är författare till flera böcker, bland annat *Why People Cooperate* (2011), *Legitimacy and Criminal Justice* (2007), *Why People Obey the Law* (2006), *Trust in the Law* (2002) och *Cooperation in Groups* (2000).

Samhällsinstitutionernas legitimitet viktig

Tyler har i sin forskning fokuserat på hur individer interagerar med samhälleliga institutioner, särskilt polisen. Hans teori utmanade den traditionella uppfattningen om att brottsbekämpning främst bör bygga på avskräckning genom hot om straff. Han betonade istället legitimitet som en grundläggande faktor.

Tyler bedrev omfattande forskning i Chicago och New York. Som resultat av denna forskning presenterade han en modell för proceduriell rättvisa som vilar på fyra pelare: 1) Röst (Voice) – att individen har möjlighet att bli hörd och framföra sin syn, 2) Neutralitet (Neutrality) – att beslut grundas på objektiva och konsekventa principer, 3) Respekt (Respect) – att individen behandlas med värdighet och hövlighet, och 4) Förtroende (Trustworthiness) – att beslutsfattare visar att de bryr sig om individens välmående.

Hans forskning har haft stor betydelse för modern polisiär praxis, där förhållandet mellan medborgare och polis ses som en central faktor för att upprätthålla lag och ordning i ett demokratiskt samhälle.

[Läs mer om pristagarna \(extern länk\)](#)

Född 1952 i Storbritannien. Frances Crook var Honorary Visiting Fellow vid University of Leicester, Storbritannien vid tidpunkten för utdelandet av priset.

2025 Frances Crook

Samhällets åtgärder mot brott. Crook tilldelades priset för sitt arbete med straffrättsreformer i Storbritannien. Som ledare för forskningsprogrammet inom *Howard League for Penal Reform* har hon, genom att tillämpa resultat av kriminologisk forskning, framgångsrikt verkat för att minska användningen av oproportionerliga straff och främja mer humana och effektiva straffrättsliga metoder. Hennes insatser har lett till betydande förändringar inom det brittiska rättssystemet, inklusive minskad användning av fängelsestraff för barn och ungdomar och förbättrade villkor för intagna.

Från frihetsberövande till rehabilitering

Frances Crook tilldelades Stockholmspriset i Kriminologi 2025 för sitt arbete med att minska omfattningen av oproportionerliga straff och främja rehabilitering inom det brittiska rättssystemet.

Genom att tillämpa kriminologisk forskning i praktiken har Crook visat hur politiska reformer kan minska frihetsberövanden av unga och skapa mer rättvisa och humana straffsystem.

Fokus på rehabilitering

Som ledare för världens äldsta straffrättsreformorganisation har Crook lyckats reducera förekomsten av grymma och oproportionerliga straff i Storbritannien. Hennes arbete, som fokuserar på både politik och individer, har bland annat minskat frihetsberövanden av unga till förmån för rehabiliteringsåtgärder.

Färre frihetsberövade unga

Crook ledde under 35 år, 1986–2021, *Howard League for Penal Reform* i Storbritannien. Under denna tid minskade, delvis som ett svar på Crooks arbete, antalet minderåriga i fängelse med 85 procent, från 3 500 till 500. Hon analyserade också polisens data över gripna barn och ungdomar, och arbetade systematiskt för att minska antalet sådana gripanden. Antalet unga som årligen frihetsberövades av polisen sjönk under tidsperioden med 80 procent.

Crook kritiserade privatiseringen av fängelser och betonade vikten av att behandla fångar med värdighet och respekt. Hon argumenterade för att fängelsestraff ofta förstärker social och ekonomisk ojämlikhet och förespråkade ett mindre, mer etiskt och medkännande fängelsesystem.

[Läs mer om pristagarna \(extern länk\)](#)

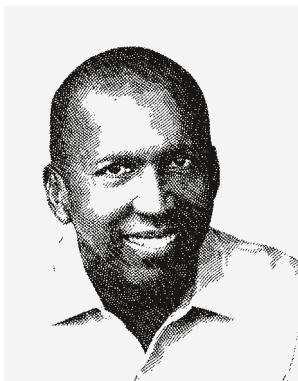
2025 Frances Crook

**Visar att samhället i möjligaste
mån måste undvika att hålla barn
i häkten och fängelser.**

A blue-tinted photograph of a hand reaching out and touching a chain-link fence. The hand is positioned on the left side of the frame, with fingers spread against the diamond-shaped mesh of the fence. The background is a soft-focus outdoor scene.

2025 Bryan Stevenson

**Visar att ingen stat bör ha rätt att
döda sina medborgare – inte ens de
som själva har mördat.**

Född 1959 i USA. Bryan Stevenson var professor vid New York University, USA vid tidpunkten för utdelandet av priset.

2025 Bryan Stevenson

Samhällets åtgärder mot brott. Stevenson tilldelades priset för sitt arbete med att minska användningen av grymma och ovanliga straff i USA. Som grundare och verkställande direktör för *Equal Justice Initiative (EJI)* har han, genom att tillämpa resultat från kriminologisk forskning, framgångsrikt argumenterat för att stoppa avrättningar och livstidsstraff för unga lagöverträdare.

Från lynchningar och massfängslanden

Bryan Stevenson tilldelades Stockholmspriset i Kriminologi 2025 för sitt arbete med att bekämpa användning av döds- och livstidsstraff utan möjlighet till villkorlig frigivning, och försvara grundläggande rättigheter för unga och marginaliserade grupper i det amerikanska rättssystemet.

Stevenson har på ett enastående sätt demonstrerat kriminologins bidrag till mänskligheten genom sitt arbete med både politisk påverkan och konkret stöd till enskilda individer.

Praktisk tillämpning av forskningsresultat

Stevenson har genom tillämpning av resultat av kriminologisk forskning i sin yrkesroll lyckats reducera förekomsten av grymma straff. Hans arbete, som har inriktats både på politik och stöd till individer, har bland annat stoppat avrättningar och livstidsfängslanden utan möjlighet till villkorlig frigivning av unga. Som grundare av den enda källan till rättshjälp för dödsdömda fångar i Alabama har Stevenson förhindrat många avrättningar av vuxna och livstidsstraff för ungdomsbrott.

Han har som ombud i USA:s Högsta domstol lyckats stoppa avrättningar och livstidsfängslanden av unga lagöverträdare.

Han är även grundare av den amerikanska organisationen för rättshjälp, *Equal Justice Initiative*, som sedan 1989 räddat 130 dödsdömda fångar från att avrättas. I det mest uppmärksammade fallet representerade Stevenson en dömd mördare som var 14 år när brottet begicks och övertygade Högsta domstolen om att livstidsstraff utan villkorlig frigivning för unga stred mot konstitutionen.

Slaveriets historia går igen

Stevenson har även tagit initiativ till *National Memorial for Peace and Justice* i Montgomery, som hedrar namnen på över 4000 afroamerikaner som lynchades i tolv sydstater mellan 1877 och 1950. Han menar att historien av slaveri och lynchningar har påverkat den efterföljande höga andelen dödsstraff i amerikanska södern, där straffet oproportionerligt ofta har tillämpats på minoriteter. På muséet *The Legacy Museum: From Enslavement to Mass Incarceration* visas hur lynchningar av svarta, som ökade kraftigt under återuppbygg-nadsperioden efter det amerikanska inbördeskriget, hänger samman med dagens höga grad av frihetsberövanden och avrättningar av svarta personer i USA.

[Läs mer om pristagarna \(extern länk\)](#)

En ovanlig framgångssaga med forskning i fokus

Stockholmspriset i Kriminologi är i många avseenden en ovanlig framgångssaga. Det har genom åren förvärvat anseendet som det främsta internationella priset inom sitt område. Det är sällsynt att svenska staten bidrar till bildandet av stiftelser. Det faktum att staten tillsammans med Torsten Söderbergs Stiftelse beslutade att bilda Stiftelsen Stockholmspriset i Kriminologi, vittnar inte bara om den kriminologiska vetenskapens betydelse för brottsprevention utan också om den höga kvalitet som kännetecknat de första pristagarna och deras forskning.

I samband med bildandet av Stiftelsen initierades i anslutning till prisutdelningen också det stora internationella symposiet, *The Stockholm Criminology Symposium*, som anordnas av Brottsförebyggande rådet. Pristagarnas forskning, presentationerna och diskussionerna under symposiet och Stockholms gästfrihet som konferenshuvudstad har bidragit till att sätta Stockholm på kartan som en central mötesplats för internationell kriminologisk forskning, tillämpning och samarbete.

Foto: Wilhelm Bauer, BRÅ, Mike Coles, John Consoli, Sara Friberg/Kungl. Hovstaterna, Getty Images, Mark Henderson, Corte IDH, David Lagerlöf, Rose Lincoln, Stefan Lisinski, Rise Nagin, Karl Peterson, Shutterstock, Nina Subin, Pernille Tofte, Tomas Wagström, Tomas Wüthrich, Yale Law School.

Produktion: Stockholm Prize in Criminology Foundation i samarbete med Hallvarsson & Halvarsson.

Tryck: Åtta45 Tryckeri AB.

STIFTELSEN STOCKHOLMSPRISET I KRIMINOLOGI

stockholmprizeincriminology.se